

BEYLİK DÖNEMİ'NDE OSMANLI'NIN ASKERİ GÜCÜ

- Osmanlı Devleti'nin ilk yıllarında daimi ve düzenli orduları yoktu. Fetihler; aşiret kuvvetleri, alpler, akıncılar ve gaziler tarafından yürütülmekteydi. Sınırların genişlemesine bağlı olarak bu kuvvetlerin yetersiz olduğu ortaya çıkınca düzenli ordular kurulmuştur.
- Beylik Dönemi'nde, Ahiyân-ı Rûm (Ahiler), Bâciyân-ı Rûm, Abdalân-ı Rûm, Gaziyân-ı Rûm adlarıyla anılan zümrelere mensup kuvvetler de seferlere katılmıştır.

Ahiyân-ı Rûm (Ahiler); Ahilik teşkilatının çatısı altına giren esnaf ve sanatkârlar; mesleki, dinî, ahlaki eğitimden farklı olarak askerî talim ve terbiye de görmüştür. Osman Gazi, yoldaşları ve alpları da Ahi teşkilatına mensuptur.

Bâciyân-ı Rûm; Binicilik ve atıcılıkta usta olan Türk kadınlarının kurduğu teşkilattır.

Abdalân-ı Rûm; Savaşçı dervişlerin oluşturduğu teşkilattır

Gaziyân-ı Rûm; ise alpları ifade etmiştir.

I. Yaya ve Müsellemler

- Yaya ve Müsellemler Orhan Bey zamanında Osmanlı Devleti'nin ilk daimi ve düzenli ordusu olarak kurulmuştur.
- Bu birliklerin piyade olanlarına yaya, atlı olanlarına ise müsellemler denilmiştir. Bu düzenli birlikler Vezir Alâeddin Paşa ve Bursa Kadısı Çandarlı Kara Halil'in teklifleri doğrultusunda kurulmuştur.
- Askerlerin "ak bürk" giymeleri kararlaştırılmıştır.
- Savaşın olmadığı zamanlarda ise ziraat yapmak üzere kendilerine toprak tahsis edilen yaya ve müsellemler, vergilerden muaf tutulmuştur.

TIMAR SİSTEMİ

Osmanlılar Türkiye Selçuklularda uygulanmış olan iktâ sistemini geliştirerek tımar sistemi adıyla uygulamaya koymuşlardır. Bu sistemde devlete ait olan araziler hizmet karşılığı olarak memurlara verilir.

Dirlikler gelirine göre has, zeamet ve tımar olarak üç bölüme ayrılır.

I. Has:

- Yıllık geliri yüz bin akçeden fazla olan dirliklerdir. Bu dirlikler, padişah, hanedan üyeleri, divan üyeleri, beylerbeyi, sancakbeyi gibi üst düzey devlet memurlarına verilir.

II. Zeamet

- Yıllık geliri yirmi bin ile yüz bin akçe arası olan bu dirlikler kadı, alaybeyi, divan kâtipleri, müderris gibi orta dereceli memurlara verilir.

III. Tımar

Yıllık geliri üç bin ile yirmi bin akçe arasında değişen dirliklerdir. Alt derecedeki memurlar ile savaşta yararlılık gösterenlere verilir. Tımar sahipleri her üç bin akçe için has ve zeamet sahipleri her beş bin akçe için bir cebelû yetiştirmekle yükümlüdür. Tımarlı sipahiler kanunun yükümlülüklerini yerine getirdikleri sürece tımarlar ellerinden alınmazdı. Bütün dirlik sahipleri kullanım hakkına sahip oldukları toprakları korumak ve yönetmekle görevlidir. Halk toprağı ekip biçer ödemesi gereken vergiyi devletin gösterdiği memurlara ve sipahilere öderdi. Bir kişi üç yıl üst üste toprağını ekmezse toprak elinden alınır başkasına verilir.

Tımar Sisteminin Yararları

- Tımarlı Sipahiler bulundukları bölgelerin güvenliğini sağlardı.
- En ücra köşelere devlet otoritesi gider merkeziyetçi yapı güçlenirdi.

- Savaşa her an hazır büyük bir askeri birlik yetiştirilirdi.
- Hazineden para çıkmadan önemli bir askeri güç oluşurdu.
- Ülke topraklarının boş kalmasının önüne geçilerek üretimin devamlılığı sağlanırdı.
- Devlet vergi toplama yükünden kurtulurdu.

Not

Osmanlı Devleti tımar sisteminden askeri, idari, sosyal ve ekonomik alanlarda fayda sağlamıştır.

Çıkmış Soru 1

Osman Gazi; Eskişehir'i kardeşi Gündüz Bey'e Karacahisar'ı oğlu Orhan Bey'e, Yarhisar'ı Hasan Alp'e, İnegöl'ü silah arkadaşı Turgut Alp'e vermiştir. Ayrıca Kayınbabası Şeyh Edebalı'ya Bilecik'in öşür vergisini bırakmıştır.

Osmanlı kroniklerinde yer alan bu bilgilerle Osman Gazi'nin idari düzenlemeleri hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- Ülke topraklarının gelirini hükümdar ailesi, akrabaları ve silah arkadaşları arasında paylaştığı
- Birbirine yakın yerleri dirlik olarak dağıttığı
- Dirlik uygulamasına Osman Gazi Dönemi'nde rastlandığı
- Osman Bey'in çevresinde farklı gruplardan etkin kişiler olduğu
- Dirliklerin " Ülke hanedanın ortak malıdır." anlayışıyla dağıtıldığı

2016 LYS

UYARI

Osmanlı Devleti'nde tımar sisteminin uyguladığı eyaletlerde yapılan sayımlara "tahrir" adı verilirdi. Tahrir uygulamasıyla eyaletlerdeki gelir ve nüfus kaynaklarını tespit etmek ve bunları devlet görevlilerine hizmetleri karşılığında dağıtmak amaçlanmıştır.

Tımarlı Sipahi (Temsilî)

Örnek 1

Osmanlı Devleti'nde,

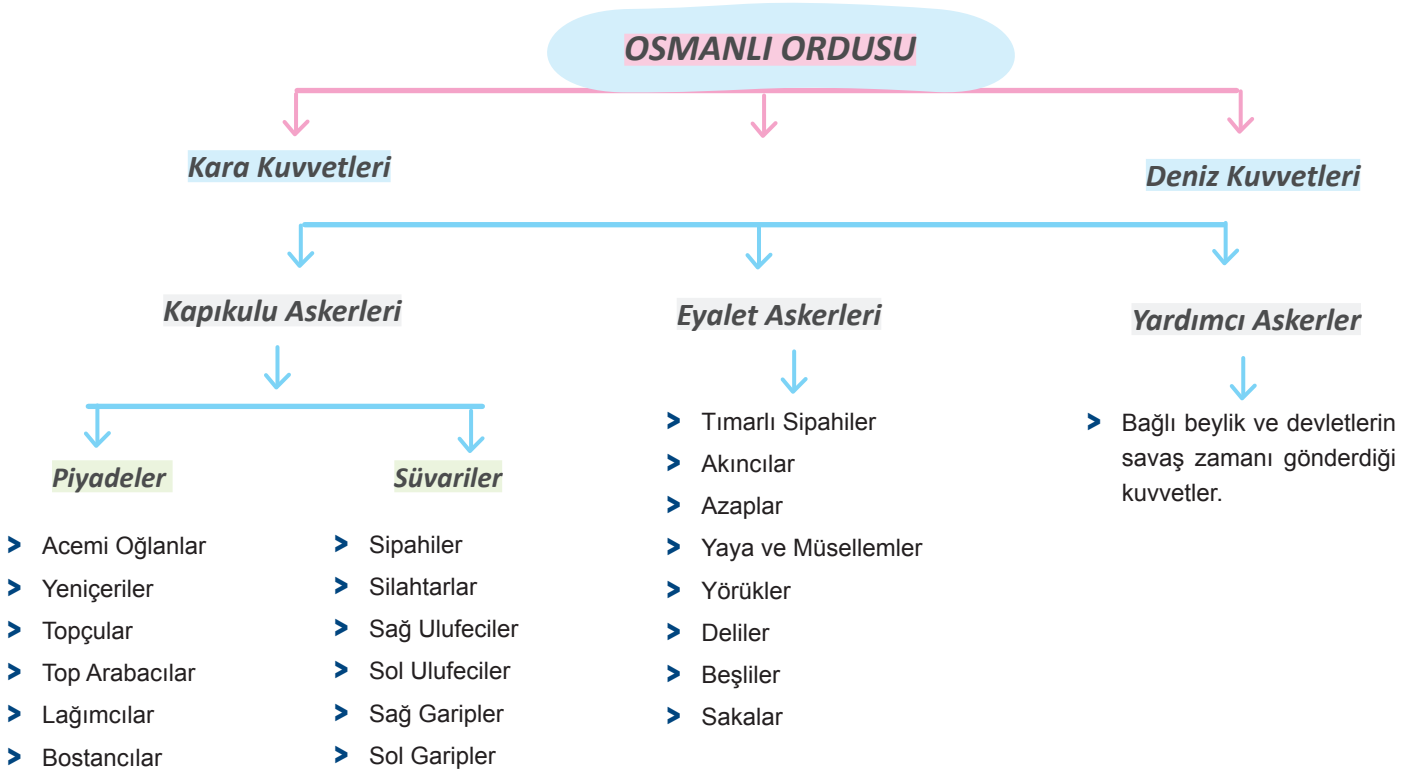
- tımar,
- devşirme,
- vakıf

uygulamalarından hangilerinin hem askeri hem de ekonomik amaçlar için kullanıldığı söylenebilir?

- Yalnız I
- Yalnız II
- Yalnız III
- I ve II
- I, II ve III

YENİÇERİLER VE DEVŞİRME SİSTEMİ

I. Kapıkulu Ocakları

I. Murat Dönemi'nde Osmanlı Devleti'nin sınırlarının Anadolu ve Balkanlarda geniş bir alana yayılmasının ardından yaya ve müsellemler orduları yetersiz kalınca pençik ve devşirme usullerine dayanan Kapıkulu Ocakları kurulmuştur.

Kapıkulu Piyadeleri	
Yeniçeriler:	Kapıkulu Ocağı içinde en kalabalık ve en itibarlı gruptur. Padişaha bağlı olan bu merkez askerleri her padişah değişiminde culus bahşişi her üç ayda bir ulufe adlı maaş alırlardı.
Cebeci Ocağı:	Yeniçerilerin ve askerlerin silahlarının yapımı ve onarımından sorumlu teknik sınıftır.
Topçu Ocağı:	Top dökmek ve topçuluğa dair gerekli malzemeyi temin etmekle yükümlüdürler.

Top Arabacılar:	Topları cepheye taşımakla görevli sınıflardır.
Lağımcılar:	Kalelerin kuşatması sırasında tünel kazarak duvarların çökertilmesinden sorumlu sınıftır.
Bostancılar:	Saray ve köşkların korunmasından sorumlu askeri sınıftır.
Kapıkulu Süvarileri	
Silahtarlar:	Hazineyi korumakla görevlidirler.
Ulufeciler:	Saltanat sancaklarını korumakla görevli sınıftır.
Garipler:	Ordunun ağırlıklarını korumakla görevli sınıftır.

Kavram Bilgisi

Pençik Sistemi: Beşte bir anlamına gelen Pençik Kanunu'na göre, savaşta alınan Hristiyan esirlerin beşte biri vergi karşılığı devletin oluyordu. Bu esirler aldıkları askeri eğitimin ardından Yeniçeri Ocağı'na alınıyorlardı. Belli bir dönem Türk ailelerin yanında kalan bu gençler İslam inancının yanında Türkçeyi Türk örf ve adetlerini öğreniyorlardı.

II. Devşirme Sistemi:

Ankara Savaşı'nın ardından batı yönündeki fetihlerin durması sonucunda Pençik Sistemi uygulanamaz oldu. Bu nedenle devşirme Kanunu çıkartılarak daha önce Türk İslam devletlerindeki uygulamalara benzer şekilde Hristiyan halkın erkek çocuklarından sadece bir tanesinin alınması kararlaştırıldı. Devşirme Kanunu'na uygun olarak ihtiyaca göre 8-10 yaş aralığındaki sağlıklı ve kuvvetli erkek çocuklarından askerlik yeteneği olanlar önce Acemi Oğlanlar Ocağına alınırdı. Bu uygulamanın amacı merkezi otoriteyi korumaktır.

Not

Eski İslam devletlerinde orduda, idarede ve sarayda köle ve esirlere "gulam" adı verilmiştir. Savaşlarda ele geçirilen esirler veya satın alınan köleler askeri hizmetlerde kullanılmıştır. Osmanlı Devleti kendinden önceki Türk İslam devletlerinde görülen bu uygulamayı geliştirerek bir üst seviyeye çıkarmıştır.

Çıkış Soru 2

Osmanlı Devleti'nde devşirme usulü çerçevesinde Hristiyan reayanın çocukları, kapıkulu ocaklarına asker yetiştirmek üzere toplanır ve uzun bir eğitim sürecinden geçirilirdi. Bu sürecin ilk aşaması, çocukların Türk ailelerinin yanına verilmesiydi.

Devşirilen çocukların Türk ailelerinin yanına verilme nedeninin, aşağıdakilerden hangisi olduğu savunulabilir?

- A) Silah kullanmada maharet kazandırılması
- B) Türk-İslam gelenek ve göreneklerinin öğretilmesi
- C) Sportif faaliyetlerde yetiştirilmesi
- D) Meslek sahibi olmalarının sağlanması
- E) Yönetimde deneyim kazandırılması

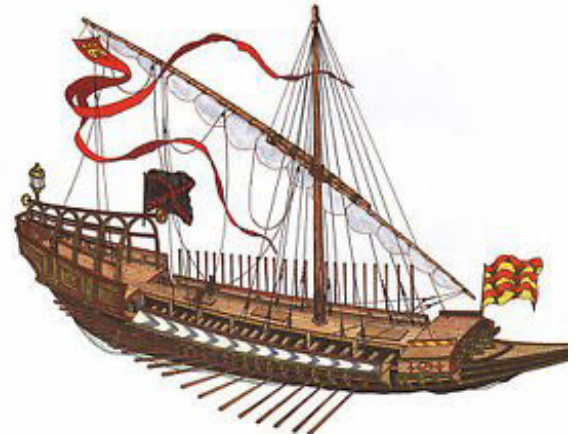
2014 YGS

III. Eyalet Askerleri

Tımarlı Sipahiler:	Osmanlı eyalet askerlerinin en kalabalık kısmını tımarlı sipahiler oluştuyordu. Tımar sistemiyle yetişen bu askerler savaşta yararlılık gösterenler arasından seçilirdi. Dirlik denilen topraklar bunların idarelerine veriliirdi.
Akıncılar:	Sınır güvenliğini sağlamak için kurulan bu atlı birlikler çok hızlı hareket ettikleri için bu adı almışlardır. Akıncıların görevi düşman ülkelerine akınlar düzenleyerek bilgi toplamak, askeri ve ekonomik kaynaklarına zarar vermek, orduya yol açmak en önemli görevleriydi.
Deliler:	Sınır boylarını koruyan bu askerler akıncılara benzer bir görev üstlenmişlerdir.
Beşliler:	Sınırlarda yaşayan beş haneden bir kişi alınarak oluşturulan birliklerdir.
Sakalar:	Ordunun su ihtiyacını karşılamakla görevli askerlerdir.
Yardımcı Kuvvetler:	Osmanlı Devleti'ne bağlı beylik ve devletlerden ihtiyaç duyulduğu zamanlarda alınan askerlerdir.
Azaplar:	Bekar erkeklerden oluşan bu askerler savaş zamanı ordunun en önünden gider ve düşmanla çatışmaya giren ilk gruptur.

Deniz Kuvvetleri (Donanma)

Osmanlı Devleti ilk dönemlerden itibaren donanmaya önem vermişlerdir. Karesi Beyliği'nin alınmasıyla ilk defa donanma sahibi olan Osmanlılar Karamürsel, Edincik ve İzmit'te tersaneler kurmuşlardır. Aydın, Menteşe, Saruhan, Hamitoğuları beyliklerinin alınmasıyla Osmanlı Devleti donanma sahibi olmuştur.

Kadirga

ANADOLU'NUN KANDİLLERİ

XIV ve XV. yüzyıl Anadolu'suna baktığımız zaman kültürel zeminde genel olarak Türk sufiliği dediğimiz "Gazilik" "Alplik" "Dervişlik" olgularının fütüvvet ve ahilik gelenekleriyle birleştiği sosyal ve siyasal organizasyonların olduğu görülür. Anadolu şehirlerinde şekillenen Türk sufilik anlayışı daha sonra özellikle devletin fetih politikasında askeri ve kültürel motivasyon oluşturulmasında temel itici güç olmuştur.

Bütün inançların birliği onlara inananların kardeşliği gibi düşünceleri simgeleyen sufi anlayışı Ahi Evran, Mevlana Celaleddin Rumi, Hoca Ahmet Yesevi, Hacı Bayram Veli gibi çok önemli mu tasavvıfların eliyle halka aktarılmış ve formülize edilmiştir.

I. Mevlana Celaleddin Rumi

XIII. yüzyıl Anadolu sufilerinden olan Mevlana din, dil, ırk ayrımı yapmadan evrensel bir sevgiyi savunur.

II. Hoca Ahmet Yesevi

Yeni Müslüman olan Türklere tasavvuf yoluyla İslam'ı anlatmaya çalışmıştır. Yetiştirdiği müridler Anadolu'ya gelerek İslam'ı yaymışlardır.

III. Ahi Evran

Anadolu'da ahilik teşkilatını kuran Ahi Evran mesleki eğitim ile insanların ehlileşeceğine inanmıştır.

IV. Yunus Emre

XIII. yüzyılda Anadolu'da duru bir Türkçe kullanarak eserler veren Yunus Emre "Din, dil, insanlığı barışa ve huzura kavuşturan bir yaşam biçimidir." düşünceleriyle tanınmıştır

V. Hacı Bayram Veli

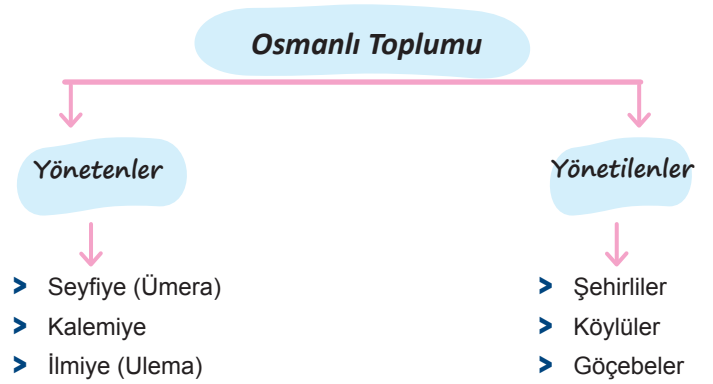
XIV. ve XV. yüzyıl Anadolu'sunda yaşayan Hacı Bayram Veli'ye göre Tanrı bütün evreni kapsamıştır ve sonsuzdur.

VI. Hacı Bektaş-ı Veli

Hoca Ahmet Yesevi'nin öğrencisi olan Hacı Bektaş Veli, Anadolu'da göçebe Türkmenler arasında İslam'ın yerleşmesinde etkili olmuştur.

OSMANLI DEVLETİ'NDE ASKERİ SINIF

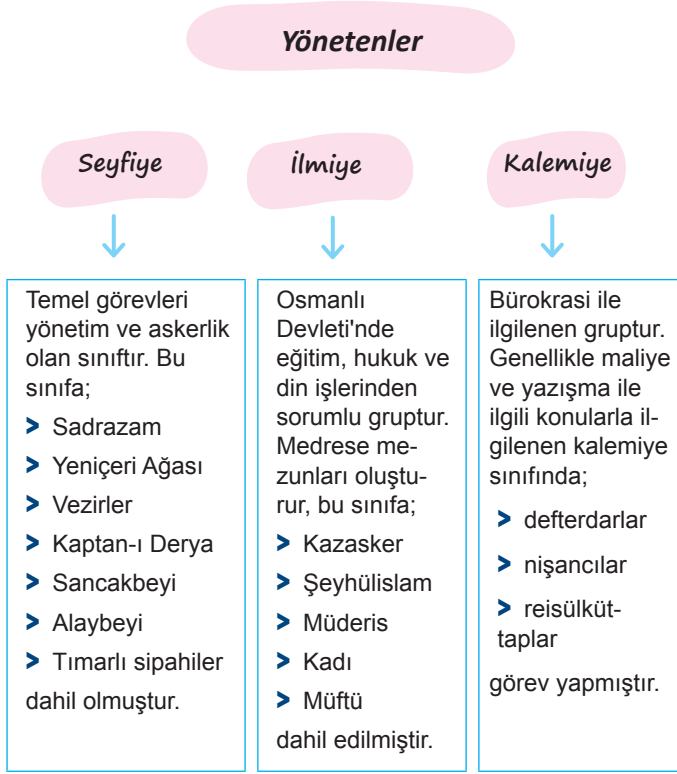
I. Osmanlı Toplumu

Osmanlı toplumu yönetenler ve yönetilenler olarak ikiye ayrılır. Yönetici gruplar vergiden muaf tutularak askerlik, eğitim, hukuk ve din işlerinden sorumlu tutulmuşlardır. Şehirliler, köylüler ve göçebeler yönetilenler sınıfına dahil edilerek vergi vermekle yükümlü tutulmuşlardır.

I. Yönetenler

UYARI

Osmanlı Devleti'nde seyfiye ve kalemiye sınıfı mensupları daha çok Enderun kökenliken, ilmiye sınıfı mensupları medrese kökenlidir.

2. Yönetilenler

Osmanlı Devleti'nde yönetilenlere reaya denilirdi. Reayayı, çeşitli din, mezhep, ırk ve dilden topluluklar oluşturmuştur. Devletin içindeki toplumlar; hukuki, siyasi ve idari yapısı ırk esasına göre değil, halkın inançlarına göre şekillenmiştir. Buna "Millet Sistemi" denirdi.

UYARI

Osmanlı Devleti devlet içinde yaşayan Gayrimüslimlere hoşgörüyle davranmış, onların inançlarına ve kültürlerine karışmamıştır. Bu durum Gayrimüslimlerin dinî ve millî kültürlerini korumalarını kolaylaştırmıştır.

3. Yönetilenler (Reaya)

Müslümanlar

- > Türkler
- > Boşnaklar
- > Araplar
- > Acemler
- > Arnavutlar

Gayrimüslimler

- > Rumlar
- > Sırplar
- > Ermeniler
- > Museviler
- > Süryaniler
- > Nâsuriler
- > Keldaniler

II. Osmanlı Devleti'nde Eğitim

Osmanlı Devleti; bireylerin topluma yararlı ve meslek sahibi olmalarını, kanunlara uymalarını hedefleyen bir eğitim anlayışı benimsemiştir.

1. Mesleki Eğitim:

Osmanlı Devleti'nde çırak, kalfa, ustalık ilişkisi içinde verilen eğitimidir. Mesleki eğitimi tamamlayana icazetname adlı belge verilirdi.

Enderun: Saray mektebidir. Devşirme kökenlidir, burada eğitim alarak devletin bürokrasi ve sanatçı ihtiyacı karşılanırdı.

Harem: Topkapı Sarayı'nda kadınların resim, müzik, edebiyat alanlarında eğitim aldıkları yerdir.

Şehzadegan Mektebi: Şehzadelerin lalalar eşliğinde eğitimlerini aldıkları yerdir.

Askeri Eğitimi: Kapıkulu ocaklarının Acemioğlanlar Ocağında aldıkları eğitimidir.

2. Medrese Eğitimi:

Osmanlı Devleti'nin temel eğitim kurumudur. Temelleri Orhan Gazi Dönemi'nde atılan medreseler Fatih Dönemi'nde Sahnı Seman Medreseleriyle zirveye ulaşmıştır. Kanuni Dönemi'nde medreseler tıp alanlarında ön plana çıkmıştır.

UYARI

XVII. yüzyıldan sonra Osmanlı medrese teşkilanının bozulmasında;

- > pozitif bilimlerin terk edilmesi
 - > beşik ulemalığı sisteminin yaygın olması
 - > ezberci eğitim takip edilmesi
 - > medreselerin kalabalıklaşması
- etkili olmuştur.

Sahn-ı Seman Medresesi

3. Dinî Kurumlarda Eğitim

Osmanlı Devleti'nde medrese ve Enderun'un dışında dinsel eğitim veren kurumlarda önemli bir yere sahipti ve kalabalık kitlelere hitap ediyordu. Camiler, tekkeler, zaviyeler, mevlevihaneler, dinsel eğitimin verildiği önemli kurumlar olarak ortaya çıkmıştır. Bu eğitim kurumları temel dini bilgileri öğrettikten sonra ahlaki bireyler yetiştirmeyi amaçlamışlardır.

Örnek 2

Osmanlı Devleti'nin eğitim sisteminin oluşmasında,

- I. din,
- II. töre,
- III. siyaset

unsurlarından hangilerinin etkisinden söz edilebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) I, II ve III

IV. Türk Dünyasında Yetişmiş Bazı Bilim İnsanları

- > Osmanlı Devleti'nde Fatih Sultan Dönemi'nde ilmiye sınıfına olan yaklaşımda değişiklik yaşanmasına bağlı olarak Türk dünyasının önemli bilim insanları Fatih'in yanında yer almıştır.
- > **Akşemseddin:** Fatih Sultan Mehmet'in lalası olan Akşemseddin İstanbul'un fethine manevi olarak katkıda bulunmuş, fetih sonrası Ayasofya'da kılınan ilk cuma namazında hutbeyi okumuştur. Tıp, eczacılık ve tasavvuf alanında çalışmalar yapmış, hastalıkları kalıtsal ve mikrop yoluyla geçen şekilde ikiye ayırmıştır.
- > XV. Yüzyılda Amasyalı Şeyh Hamdullah, "Hattatların Kiblesi" adını almış ve o zamanki İslam dünyasındaki bütün hattatların ustası olmuştur.
- > **Ali Kuşçu:** Uluğ Bey'in öğrencisi olan Ali Kuşçu matematik ve astronomi alanında ün yapmıştır. Fatih'in daveti üzerine İstanbul'a gelerek Ayasofya Medresesi müdürlüğüne atanmıştır.
- > **Uluğ Bey:** Timur'un torunu ve Timur Devleti'nin dördüncü hükümdarı olan Uluğ Bey astronomi ve matematik alanında yaptığı çalışmalarla ün yapmıştır. Semerkand Medresesini ve devrin en büyük rasathanesi olan Semerkand Gözlemevi'ni kurmuştur.

HALK KÜLTÜRÜ VE KİTABÎ KÜLTÜR

- Osmanlı Devleti hakimiyeti altında çeşitli etnik ve dinî köken-den insanlar yaşadığı için geniş ve zengin bir kültürel birikim oluşmuştur. Bu zengin kültür yazılı ve sözlü olarak kuşaktan kuşağa aktarılmıştır.
- Osmanlı padişahlarının kültürel alanlardaki çalışmaları da Osmanlı Devleti'nde oluşan bu birikimin korunmasına katkı sağlamıştır.
- I. Murad tarafından Bursa'da kurulan kütüphane ilk saray kütüphanesi olarak kabul edilmiştir.
- Millî kültür hareketine öncülük eden II. Murad'ın dönemi Osmanlı Devleti'nde önemli kültürel gelişmelerin yaşandığı bir dönem olmuştur. Türk dilinin gelişimine önem veren II. Murad Türkçe eserler yazdırdığı gibi birçok yabancı eserin de Türkçeye tercüme edilmesini sağlamıştır.
- Osmanlı Devleti'nde padişahlar sadece siyasi gelişmelerle meşgul olmamış, kültürel faaliyetlerde de bulunmuştur. Bu padişahlar içinden pek çok divan şairi çıkmıştır.
- Bilinen ilk şair padişah olan II. Murad'dan itibaren Osmanlı padişahları Divan edebiyatı geleneklerine göre isimleri yerine mahlaslar kullanmışlardır.

Şair Sultanlar:	Kullandığı Mahlas
II. Murad	Muradî
Fatih Sultan Mehmet	Avnî
II. Bayezid	Adlî
Yavuz Sultan Selim	Selimî
Kanuni Sultan Süleyman	Muhibbî

FETİHLE GELEN DÖNÜŞÜM

Osmanlı Devleti'nin kurulmasıyla birlikte fethedilen bölgelerde planlı bir iskan siyaseti izlenmiştir. Bu iskan siyaseti aynı zamanda şehirleşmeyi ve çeşitli zanaat kollarında gelişimi peşinden getirmiştir.

Dokumacılık:	Osmanlı Devleti'nin ekonomisinin bir ayağı da hayvancılığa bağlıydı. Özellikle küçükbaş hayvancılığa bağlı olarak dokumacılıkta ön plana çıkmıştır. Bursa'nın fethedilmesiyle birlikte İpekli dokuma da önemli bir uğraş alanı haline gelmiştir.
Hat:	Güzel yazı anlamına gelen hat sanatı İslam'ın kabulünün ardından bir sanat kolu olacak kadar gelişme göstermiştir. Özellikle bu sanat mimari eserlerin iç ve dış süslemelerinde kullanılmıştır.
Ahşap İşlemeciliği:	Ağaç ve yan ürünlerinin işlemeye elverişli yapısından dolayı kapı ve bencere kapaklarında, özellikle minberlerde kullanılmıştır.
Çini:	Mimari yapıların iç ve dış süslemelerinde yaygın olarak kullanılan sanat dalıdır. İznik ve Kütahya Osmanlı Devleti'nin Kuruluş Dönemi'nin önemli çini imalat merkezleridir.
Taş İşlemeciliği	İlk dönem Osmanlı mimarisinde daha çok yapıların dış kısmında uygulanmıştır. Taş işlemeciliğinin en yaygın biçimini oyma ve kabartmalar oluşturur.

••• Çıkmış Soru Cevapları

••• 1. E 2. B

••• Örnek Cevapları

••• 1. A 2. E

1. Dirlik sahiplerinin görevlerinden bazıları;
- bulundukları bölgenin güvenliğini ve imarını sağlamak,
 - bölgelerindeki vergilerin toplanmasını sağlamak,
 - üretim artışını sağlayıcı tedbirler almaktı.

Buna göre, Osmanlı Devleti'ndeki dirlik sisteminin;

- I. ekonomik,
- II. bayındırlık,
- III. sosyal

alanlardan hangilerine katkı sağladığı söylenebilir?

- A) Yalnız II B) Yalnız III C) II ve III
D) I ve II E) I, II ve III

2. Osmanlı Devleti'nde bazı memurlara maaş verilmez, dirlik adında toprak geliri verilirdi. Dirlik alan yöneticiler, gelirlerinin bir bölümü ile de devlete asker beslerdi.

Bu uygulama ile Osmanlı'nın;

- I. özel mülkiyeti özendirme,
- II. devlet hazinesinin giderlerini azaltma,
- III. devlet adamlarının yönetimdeki gücünü artırma

amaçlarından hangilerini gerçekleştirmeye çalıştığı söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

3. I. Yeniçeri ve tımarlı sipahi birliklerinin kurulması
II. Rumeli Beylerbeyliği'nin oluşturulması
III. Kubbealtı vezirlerinin sayısının artırılması

Osmanlı Devleti'nde yukarıda verilen gelişmelerden hangilerinin hem fetihlerin yapılmasını hem de sınırların korunmasını kolaylaştırdığı savunulabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

4 ve 5. soruları tablo ve metne göre cevaplayınız.

DİRLİKLER

HAS

Yıllık geliri 100 000 akçeden fazla olan dirliklerdir. Padişah ve üst derecede görev alan devlet adamlarına verilmektedir. Has sahipleri, dirliğin her 5 000 akçesi için sefere bir cebelü (atlı asker) göndermekle mükelleftir.

ZEAMET

Yıllık geliri 20 000 ile 100 000 akçe arasında olan dirliklerdir. Zeametler genellikle orta dereceli subaşı, kadı gibi devlet memurlarına verilir. Zeamet sahipleri dirliğin her 5 000 akçesi için sefere bir cebelü gönderirdi.

TIMAR

Yıllık geliri 20 000 akçeye kadar olan dirliklerdir. Savaşlarda yararlılık gösteren askerlere verilir. Tımar sahibine Tımarlı Sipahi denirdi. Gelirin ilk 3 000 akçesine kılıç denir ve kılıç hakkı Tımarlı Sipahi'ye aittir. Bunun dışındaki her 3 000 akçesi için Tımarlı Sipahi bir cebelü yetiştirmek zorundadır.

Osmanlı Devleti'nin tarım gelirlerinin büyük bir kısmı tımar sistemi içerisinde değerlendirilmiştir. Buna göre devlet, ziraattan alacağı vergiyi doğrudan asker olan tımar sahiplerine bırakmıştır. Tımarlı Sipahi, toprak üzerinde yaşayan reayadan, devletin belirlediği vergiyi toplama yetkisine sahiptir. Ancak toprağın mülkiyeti devlete aittir. Bu sistemde, Osmanlı Devleti vergi toplamak için masraf yapmamış, bu görevi Tımarlı Sipahi'ye vermiştir. Bununla birlikte Tımarlı Sipahiler, padişahın taşradaki temsilcileri olarak idari yöneticilik görevi de yapmıştır.

4. Bu bilgilere göre dirliklerin dağıtılmasında etkili olan temel unsur aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Memurun rütbesi
B) Dirliğin ürün kalitesi
C) Toprağın bulunduğu mevki
D) Ekonomik durum
E) Padişaha yakınlık

5. Bu bilgilere göre dirlik sisteminin yararları arasında aşağıdakilerden hangisi gösterilemez?

- A) Taşrada otoritenin sağlanması
B) Vergilerin kolay toplanması
C) Tarımsal üretimin sürmesi
D) Özel mülkiyetin gelişmesi
E) Askeri masrafların azalması

6. “Avrupalı orduların stratejileri toplanmak, yavaş ve az yürümek, uygun yerde durup beklemektir. Türklerin stratejileri ise çabuk toplanmak, mümkün olabilen hızla yürümek, düşmanı hemen yakalayıp yok etmekten ibaretti.”

Osmanlı orduları ile ilgili söylenen bu sözden hareketle,

- I. Osmanlı ordularının düşmanlarına üstünlük sağlayacak nitelikte olduğu,
- II. Avrupalıların askeri alanda Türkleri örnek aldığı,
- III. Osmanlı ordularının manevra kabiliyetinin yüksek olduğu

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) I, II ve III

7. Osmanlı Devleti, Anadolu beyliklerini ortadan kaldırmasına rağmen beyliklerden kalma han, hamam, medrese, kervansaray ve vakıf eserlerine dokunmamış, ayrıca bunlara yenilerini ilave etmiştir.

Bu durumun aşağıdakilerden hangisiyle ilgili olduğu söylenebilir?

- A) Tarihî eserlerin çok dayanıklı olmasıyla
- B) Kültürlerin kesintisiz devam ettirilmesiyle
- C) Ticaretin gelişerek devam etmesiyle
- D) Bilimin aralıksız devam etmesiyle
- E) Sınır bölgelerinde güvenliğin sağlanmasıyla

8. Osmanlı sanatında yer alan ahşap ve taş işçiliğinin,

- I. dini,
- II. eğitim,
- III. sosyal

alanlarından hangilerindeki mimari eserlerde kullanıldığı söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

9. Yavuz Sultan Selim , Mısır Seferi'ne katılan Şeyhülislam İbn-i Kemal'e yolda tercümeler yaptırarak menzillerde parça parça okumuştur. Mısır'dan İstanbul'a dönüş yolculuğunda İbn-i Kemal'in atının ayağından sıçrayan çamurlar padişahın kaftanını kirletince Yavuz, çamurlu kaftanın ölümünden sonra sandukasının üzerine örtülmesini vasiyet etmiştir.

Bu bilgilere bakılarak,

- I. Yavuz Sultan Selim'in ilmi faaliyetlere her şartta önem verdiği,
- II. devlet kademesinde şeyhülislamlığın en yüksek derecede olduğu
- III. Yavuz Sultan Selim'in bilim adamlarına değer verdiği

yorumlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) I, II ve III

10. Osmanlı Devleti, fethettiği bölgelerdeki arazileri daha önce Büyük Selçuklu ve Türkiye Selçuklu Devleti'nde uygulanan “ikta” sistemine benzer bir uygulama ile taksim ve idare etmiştir. Bu uygulamayı gerçekleştirmek amacıyla öncelikle Anadolu ve Rumeli'de fethettiği toprakları devlete bağlı arazi olarak tahrir defterlerine kaydetmek suretiyle tapulaştırmıştır. Tahrir defterlerine kaydedilen bu araziler, mirî yani devlet arazileri olarak adlandırılmıştır.

Bu bilgilere bakılarak Osmanlı Devleti ile ilgili,

- I. özel mülkiyetin görülmediği,
- II. toprakların kontrolünü elinde tuttuğu,
- III. kendinden önceki gelenek ve usûllerden yararlandığı

yorumlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

1.

Şeyh Hamdullah hattıyla yazılmış Kur'an-ı Kerim sayfası incelendiğinde hat sanatı ile ilgili,

- I. Belli estetik ölçülere bağlı kalınmıştır.
 - II. Bütün dekoratif sanatlarda kullanılmıştır.
 - III. Osmanlı Devleti'nde en gelişmiş sanat koludur.
- yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I ve III

2.

Bu görsel Osmanlı sanatında aşağıdakilerden hangisinin uygulamalarına örnek olarak gösterilebilir?

- A) Tezhip B) Çini C) Ebru
D) Minyatür E) Dokumacılık

3. Aşağıda Kanuni Devri'ne ait bir tahrir kayıt örneğine yer verilmiştir.

111 numaralı Kerkük Livası Mufasssal Tahrir Defterine ait bir kayıt:

“Mezkûr karyede her haneden sekizer akça alınur ve her inekden beş akça alınur ve her koyundan ve keçiden buçuk akça alınur ve ser-tagar her beş tagardan buğdaydan ve arpadan altı akça alınur ve cevzekadan ve simsimden her tagardan iki akça alınur ve siteviden ve sayfiden altıdan bir alınur ve cüllah cumesinden beş akça alınur. Sahh. Ve her dişi eşekden iki buçuk akça alınur. Sahh.”

cevzekanın : pamuk kozası

cüllah : dokumacı

tagar : buğday ölçüsü

cume : tamamı

simsim : susam

sahh : doğrudur, yanlışsız.

sitevi : kışlık sebze

karye : köy

sayfi : yazlık sebze

mezkûr : önceden zikredilen

akça : Osmanlı parası

ser : baş, kafa

Osmanlı Devleti'ne ait bu tahrir kayıt örneği tercüme edilerek incelendiğinde aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Osmanlı gelir kaynağının tamamını vergilerin teşkil ettiğine
- B) Ekonomide tarım ve hayvancılığın önemli bir yere sahip olduğuna
- C) Vergilerin her yerde aynı oranda toplandığına
- D) Toplanan vergilerin tamamının şeri vergiler olduğuna
- E) Müslim ve gayrimüslim halktan aynı oranda vergi alındığına

1. Kanuni Sultan Süleyman, 23 Nisan 1543 günü Estergon seferi için Edirne'den yola çıktığında Edirne, olağanüstü bir gün yaşamaktaydı. Yolların iki yanı tıklım tıklım dolmuş, İstanbul'dan gelen yabancı diplomatlar, kendilerine ayrılan yerlere yerleşmişlerdi. Saatlerce süren bu tören, Osmanlı ordusunun göz kamaştırıcı büyüklük ve ihtişamını ortaya koymuştur.

Bu bilgilere bakılarak,

- I. Kanuni'nin batı seferinin yabancı elçilerin ve halkın ilgisini çektiği,
- II. Osmanlı ordusunun hayranlık uyandıracak bir yapıda olduğu,
- III. sefer öncesi halktan yardımlar toplandığı

yorumlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

2. Kanuni Dönemi'nde müftülerin teşkilatlandırılmasıyla şeyhülislamlık makamı ortaya çıkmıştır. Mütevazı bir makam olarak ortaya çıkan şeyhülislamlık kurumu, XVI. yüzyılda Zenbilli Ali Efendi, İbn-i Kemal ve Ebu's-Suud Efendi dönemlerinde daha fazla önem kazanmıştır. Şeyhülislamlar, dinî konular dışında zamanla örf, âdet ve geleneklerle ilgili hususlarda da fikir beyan etmeye başlamış, mühim devlet işlerinde de şeyhülislamın fikir ve düşüncelerinden istifade edilmiş; savaş ilanında, barış yapılmasında, ıslahatların uygulanmasında bile şeyhülislamdan fetva alınmıştır.

Bu bilgilere bakılarak,

- I. şeyhülislamlığın zaman içerisinde önemli bir makam haline geldiği,
- II. şeyhülislamların padişahın otoritesini sarstığı,
- III. Kanuni'nin ilmiye sınıfına önem verdiği

yorumlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) I, II ve III

3. Takiyüddin Mehmet, Sultan II. Selim tarafından 1571 yılında müneccimbaşı tayin edilmiştir.

1579'da Sultan III. Murat'ın bir fermanıyla Tophane sırtlarında ve bugünkü Fransız elçilik sarayının bulunduğu yerde bir rasathane inşasına başlanmıştır. Rasathanede yapılan gözlemler sonucunda Takiyüddin, güneş parametrelerinin hesaplanması için yeni bir metot geliştirmiştir.

Takiyüddin, asıl amacına yönelik olarak da yeni gözlemlerine dayanarak güneş ve ay cetvellerini ihtiva eden zicler hazırlamış ve Sultan III. Murat'a ithaf etmiştir.

Bu bilgilere bakılarak,

- I. Osmanlı Devleti'nin bilimsel alanda Avrupa'nın ilerisinde olduğu,
- II. Takiyüddin Mehmet'in astronomi alanında önemli çalışmalar yaptığı,
- III. Takiyüddin'in bilimsel çalışmalarının padişah tarafından desteklendiği

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) II ve III E) I, II ve III

4. II. Murat , yaptırdığı eserlerden dolayı "Ebu'l-hayrât" unvanıyla anılmıştır. Otuz yıllık hükümdarlık döneminde, Osmanlı para birimi olan akçe değerini korumuş devletin gelirleri 2.5 milyon altına yükselmiştir. Sanat, edebiyat ve musikiyi takdir eden ve tasavvufi hayata düşkün bir hükümdar olan II. Murat Dönemi'nde Türkçe ve Oğuz-Türk kimliği ön plana çıkmıştır.

Bu bilgilere bakılarak II. Murat Dönemi ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Kültürel faaliyetlere önem verdiği
- B) Sosyal devlet anlayışını benimsediği
- C) Ulusçu anlayışa sahip olduğu
- D) Ekonomik hayatı canlı tuttuğu
- E) En uzun süre tahtta kalan padişah olduğu

FETİH VE FATİH

1. İstanbul'un Fethi

Kavimler Göçü'nün ardından Roma İmparatorluğu doğu ve batı olmak üzere ikiye ayrılmıştı. Batı Roma Hristiyanlığın Katolik, Doğu Roma ise Ortodoks Mezhebinin temsil ediyordu. Bu şehir ticaret yollarının üzerinde olmasından dolayıyla tarihin çeşitli dönemlerinde kuşatılmıştır.

1. Fethin Nedenleri

- Bizans'ın Osmanlı şehzadelerini kışkırtması
- Bizans'ın Avrupa'dan yardım istemesi sonucu Haçlı Seferleri'nin düzenlenmesine zemin oluşturması
- Osmanlı toprak bütünlüğünün sağlanmak istenmesi
- Bölgenin ticaret yolları üzerinde bulunması
- Hz Muhammed'in İstanbul ile ilgili söylediği hadis-i şerifi
- İstanbul'un önemli bir bilim kültür merkezi olması

2. Fethin Hazırlıkları

- Karadeniz'den Bizans'a gelecek yardımları engellemek için Anadolu Hisarı'nın karşısına Rumeli Hisarı yapılmıştır.
- Muslihiddin, Saruca Sekban ve Macar asıllı Urban'a büyük toplar (Şahi) döktürttü.
- Denizden gelecek saldırıları engellemek için 400 parçalık donanma oluşturulmuştur.
- Surlara tırmanmak için tekerlekli kuleler inşa edilmiştir.
- Bizans'ın elinde bulunan Silivri ve Vize kaleleri alınmıştır.
- Balkanlarda Bizans'a gelecek yardımları engellemek için Balkanlara bir ordu gönderilmiştir.
- Anadolu'dan gelecek yardımları engellemek için Karamanogullarıyla antlaşma imzalanmıştır.

3. Bizans'ın Önlemleri

- Avrupa devletlerinden yardım istenmiştir.
- İstanbul'un surlarını güçlendirmiştir.
- Haliç'in girişi zincirle kapatılmıştır.
- Grejuva yani Rum ateşi geliştirilmiştir.
- Katolik ve Ortodoks mezheplerinin birleşmesi gündeme gelmiş, fakat reddedilmiştir.

UYARI

Bizans'ta, XI Konstantin'in Katolik ve Ortodoks kiliselerini birleştirme girişimini bürokratlardan Notaras "İstanbul'da Latin külâhı görmektense Türk sarığı görmeyi tercih ederim" diyerek tepkisini göstermiştir.

II. Mehmet kuşatma öncesi bir elçi göndererek şehri İmparator'dan teslim etmesini istemiştir. İmparator surların aşılamayacağını söyleyerek bu çağrıya olumsuz cevap vermiştir. 6 Nisan 1453'te başlayan kuşatma 29 Mayıs'ta Türklerin başarısıyla sonuçlanmıştır.

İstanbul Kuşatması

UYARI

İstanbul kuşatması sırasında Venedik ve Cenevizlilerden oluşan dört parçalık donanma Osmanlı donanmasını aşarak Bizans'a yardım götürmüştür.

4. Fethin Sonuçları

a. Türk Tarihi Açısından Sonuçları

- Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğü sağlanmıştır.
- II. Mehmet; "Fatih", "Kayser-i Rum" (Roma Kayseri), "Sultan-ı Berru Bahr" (Karaların ve denizlerin hükümdarı) unvanlarını almıştır.
- Boğazların Osmanlı Devleti egemenliği altına girmesiyle İpek Yolu'nun Karadeniz'i Akdeniz'e bağlayan kolunun denetimi sağlanmıştır.
- Fener Rum Patrikanesi'nin Osmanlı Devleti'ne bağlanmasıyla Osmanlı padişahları Ortodoksların koruyucusu durumuna gelmiştir.
- İslam dünyasında sevinçle karşılanan fetih "Feth-i mübin" olarak adlandırılmıştır.
- II. Mehmet'in otoritesi güçlenmiştir.
- Osmanlı Devleti'nin saygınlığı artmıştır.
- Osmanlı Devleti Yükselme Dönemi'ne girmiştir.

UYARI

Fatih Sultan Mehmet İstanbul'un fethinin ardından Ortodokslara din ve vicdan hürriyeti tanımıştır. Fener Rum Patrikhanesinin devam etmesine izin vererek Katolik ve Ortodoks kiliselerin bileşmesinin önüne geçilmiştir. Ayrıca kuşatma sırasında İstanbul'dan kaçan Hristiyanların geri dönmesine izin verilmiştir.

Çıkış Soru 1

Fatih Sultan Mehmet Ortodoks kiliselerinin varlığını sürdürmesine izin verirken, Yahudi ve Ermeni cemaatlerinin örgütlenmelerine olanak sağlamıştır. Bosna Fransisken kilisesine verdiği 1463 tarihli fermanla da onlara kendi dillerinde ibadet ve eğitim özgürlüğü tanımıştır.

Bu durumun, aşağıdakilerden hangisinin bir göstergesi olduğu savunulabilir?

- A) Müslüman olmayanların Müslümanlarla eşit haklara sahip olduğunun
- B) Ticaretin, Müslüman olmayanların elinde olduğunun
- C) Müslüman olmayanların devlet yönetimine katıldığına
- D) Osmanlı veraset sisteminin değiştiğinin
- E) Müslüman olmayanlara kendi benliklerini koruma olanağı sağlandığının

2012 YGS

b. Dünya Tarihi Açısından Sonuçları

- Hristiyanlığın doğudaki son kalesi olan 1058 yıllık Doğu Roma İmparatorluğu yıkılmıştır.
- Ticaret yollarının Osmanlıların eline geçmesiyle Avrupalılar Coğrafi Keşifleri başlatmışlardır.
- Barutun ateşli silahlarda kullanılması şehirleri çevreleyen surların yıkılabileceğini ortaya koymuştur. Bu durum Avrupa'da feodalitenin yıkılmasında, merkezi krallıkların kurulmasında etkili olmuştur.
- İstanbul'dan İtalya'ya giden Bizanslı bilginler burada Rönesans'ın başlamasında etkili olmuştur.
- Orta Çağ sona ermiş, Yeni Çağ başlamıştır.

Fetihle Gelen Teşkilatlanma

- Fatih, devletin merkezini İstanbul'a taşıyarak buranın Türk İslam şehri görüntüsü kazanabilmesi için dinî ve sosyal kurumlar ile eğitim kurumları inşa ettirmiştir.

- > Fatih, İstanbul'un stratejik öneminden dolayı donanmasını burada tutarak boğazları koruyan savunma sistemini güçlendirmiştir

Fetih ve Merkezî Otorite

- > İstanbul'un fethi, Fatih'e bazı güçlü aileleri bertaraf etme imkânı sağlamış ve Vezîrîazam Çandarlı Halil'in idamı ile köklü ailelerin iktidarı paylaşma dönemi artık bitmiştir. Böylece bütün iktidarı elinde toplayan Fatih, devletin merkezî otoritesini güçlendirmiştir.

II. Fatih Dönemi Askeri ve Siyasi Gelişmeler

Fatih İstanbul'un fethedilmesinin ardından Anadolu'da, Balkanlarda ve denizlerde fetih hareketlerine girişmiştir.

UYARI

Fatih Dönemi'nde düzenlenen bu seferlerle;

- > Anadolu'da siyasi birliğin sağlanması
- > Balkanların Osmanlı egemenliğine alınması
- > Akdeniz ve Ege'de Osmanlı hakimiyetinin güçlendirilmesi amaçlanmıştır.

1 Sırbistan'ın Fethi (1454)

Osmanlı aleyhine ittifaklara katılan Sırbistan 1454 tarihinde Belgrat hariç tamamen fethedilmiştir.

2. Amasra'nın Alınması (1459)

Cenevizlilerin elinde bulunan Amasra'nın alınmasıyla Karadeniz'deki Osmanlı hakimiyeti güçlenmiştir.

3. Mora'nın Fethi (1460)

Mora Yarımadası'nın yönetimi son Bizans İmparatoru'nun kardeşlerinin elindeydi. Bölgede bulunan Venedik, Napoli ve Ceneviz devletleri Mora'daki despotları Osmanlı aleyhine kışkırtarak Bizans'ı tekrar kurmayı amaçlıyorlardı. Fatih önce Mora'daki despotları vergiye bağlamış, ardından da Mora'nın fethini gerçekleştirmiştir.

4. Sinop'un Alınması(1461)

1461 yılında Sinop'ta bulunan İsfendiyaroğullarına son verilerek Anadolu Türk siyasi birliğini sağlama yolunda önemli bir adım atılmıştır.

5. Trabzon'un Fethi (1461)

IV. Haçlı Seferleri'nin ardından Bizans ailesinden bazı üyeler tarafından kurulan Trabzon Rum İmparatorluğu Osmanlı Devleti'ne ödemesi gereken vergiyi ödememesi ve Trabzon Rum İmparatorluğu'nun Akkoyunlularla ittifakı sonucu Fatih Trabzon'u karadan ve denizden kuşatarak fethetmiştir.

UYARI

Fatih'in Trabzon ve Mora'yı fethetmesi Bizas'ın tekrar kurulma umutlarını sonlandırmıştır.

6. Eflak Seferi (1462)

Eflak Voyvodası Vlad Tepes Osmanlı Devleti'ne karşı Macaristan ile işbirliği yapınca Osmanlı Devleti Eflak'a son vermiştir.

7. Bosna-Hersek Seferi (1463)

Bosnalılar, Osmanlılara karşı düzenlenen Haçlı seferlerine katılıyordu. Fatih, Bosna üzerine düzenlediği sefer sonucu Bosna Osmanlı topraklarına katılmıştır. Bosna'nın alınmasının ardından Hersek de Osmanlı yönetimini kabul etmiştir.

UYARI

Bosnalılar kısa bir süre sonra kendi istekleriyle İslam inancına girmişlerdir. Bu durum Osmanlı hoşgörüsünün bir ürünüdür.

8. Osmanlı-Venedik Savaşları (1463-1479)

Osmanlı Devleti'nin Ege Denizi'ndeki fetihleri ile Mora, Sırbistan ve Arnavutluk kıyılarını fethetmesi Venedik ile Osmanlıları karşı karşıya getirmiştir.

1463 yılında başlayan savaşlar 1479 yılına kadar devam etmiştir. Osmanlı Devleti bu dönemde Taşoz, Semadirek, Limni, Midilli, Gökçeada, Eğriboz ve İşkodra adalarını Venedik'ten almıştır. Bu durumun sonucunda taraflar arasında İstanbul Antlaşması imzalanmıştır.

FÖY NO: 16

Çıkmış Soru 2

Fatih Sultan Mehmet, Trabzon Rum İmparatorluğu'nu fethettikten sonra Rum asıllı Hristiyan beylerine Rumeli'de, Arnavut beylerinden bazılarına da Trabzon'da tımar vermiştir.

Fatih Sultan Mehmet'in bu uygulamayla aşağıdakilerden hangisini amaçladığı savunulabilir?

- A) Rumların din ve mezhep birliğini parçalamayı
- B) Bölgeler arasında üretim farklılığını azaltmayı
- C) Merkezî otoriteyi güçlendirmeyi
- D) Yönetim anlayışını değiştirmeyi
- E) İltizam sistemini yaygınlaştırmayı

2015 YGS

III. İkinci Bayezid ve Cem Sultan

- Fatih Sultan Mehmet'in ölümü üzerine Osmanlı tahtına II. Bayezid geçmiştir. Fatih'in küçük oğlu Cem Sultan bu durumu kabul etmeyerek Bursa'da adına hutbe okutup para bastırarak hükümdarlığını ilan etmiştir.
- II. Bayezid'e ülkeyi ikiye ayırmayı teklif ettiysede bu teklif II. Bayezid tarafından kabul görmemiştir. Yenişehir Ovası'nda yapılan savaşı kaybeden Cem Sultan başarısız olunca kurtuluş yolu olarak Karamanoğulları aracılığıyla önce Memlük Devleti'ne, ardından da Rodos Şövalyelerine sığınmıştır. Rodos Şövalyeleri Cem'i papaya satmıştır. Cem 1491 yılına kadar papanın yanında Fransa'da kalmıştır. 1491'de bir siyasi cinayet sonucu öldürülmüştür.

Cem Sultan olayı sonucunda;

- Osmanlı fetihleri durmuş, Osmanlı Devleti yükselme döneminde duraklama dönemi yaşamıştır.
- Osmanlı Devleti'nin bir iç meselesi dış mesele haline gelmiştir.
- İspanya'daki Müslümanların Hristiyanlara karşı yardım çağrısına gereği gibi cevap verilememiştir.

UYARI

II. Bayezid Dönemi'nde İspanya'daki Müslümanlar Kastilya ve Aragon krallıklarının ittifakı sonucu zor durumda kalmıştır. Osmanlı Devleti bölgeye Türk denizcileri göndererek İspanya'daki Müslüman ve Yahudileri Osmanlı topraklarına taşımışlardır.

a. Şahkulu İsyanı

II. Beyazid Dönemi'nde Teke yöresinde Şahkulu tarafından Şii karakterli bir isyan çıkmıştır. Güçlülkle bastırılan bu isyan Osmanlı-Safevi ilişkilerinin bozulmasında ve Yavuz Sultan Selim Dönemi'nde Safeviler üzerine sefer düzenlenmesinde etkili olmuştur.

İSLAM DÜNYASI LİDERLİĞİ**I. Osmanlı - Safevi İlişkileri**

- XV. yüzyıl başlarında İran'da kurulan Safevi Devleti, Şii propagandası aracılığıyla Osmanlı topraklarını ele geçirmeyi hedeflemiştir. II. Bayezid Dönemi'nde, Safeviler Teke Yöresi'nde Şahkulu İsyanı çıkarmışlardır. Bu isyan kısa sürede bastırıldıktan sonra Safevi tehlikesi belli bir süre engellenmiştir. Yavuz Sultan Selim Trabzon'daki şehzadeliği döneminde Safevileri yakından izleyerek Şii tehlikesini babasına bildirmiştir. Babası II. Bayezid'in gerekli önlemleri almaması üzerine babasını tahttan indirerek Yeniçerilerin desteğiyle Osmanlı tahtına çıkmıştır.

UYARI

Yavuz Sultan Selim tahta çıkmasının ardından tehlikenin doğudan geldiğini fark etmiş ve Safevi, Memlük devletleri üzerine seferler yapmıştır.

1. İran Seferi

Yavuz Sultan Selim tahta çıktıktan sonra;

- İpek Yolu'nun Van-Tebriz hattını kontrol altına almak
- Doğudaki Şii tehlikesini engellemek

için Şah İsmail ile Van yakınlarında Çaldıran Savaşı'nı yapmıştır. Bu savaşta Safeviler ağır bir yenilgi alarak savaşı kaybetmiştir. Osmanlılar Şiilik tehlikesini belli bir süreliğine engellemiştir.

2. Turnadağ Savaşı (1515)

- Yavuz Sultan Selim Çaldıran Savaşı'ndan bir yıl sonra Maraş Elbistan dolaylarında bulunan Dulkadiroğulları üzerine yürüyerek Dulkadiroğulları Beyliğini ortadan kaldırmıştır.

UYARI

Turnadağ Savaşı sonucunda Dulkadiroğullarının ortadan kaldırılması Anadolu Türk siyasi birliğinin tam olarak sağlanmasını ortaya koymuştur.

II. Osmanlı - Memlûk İlişkileri

Osmanlı Devleti ile Memlûklerin ilişkileri ilk olarak I. Bayezit Dönemi'nde Malatya'nın alınmasıyla bozulmuştur. Fatih Dönemi'nde Hicaz su yolları nedeniyle bozulan ilişkiler II. Bayezit döneminde Cem Sultan'a Memlûklerin verdiği destekten sonra savaşa dönüşmüştür. Altı yıl süren bu savaşlar iki tarafın da birbirlerine tam bir üstünlük kuramamasıyla sonuçlanmıştır.

1. Mısır Seferi

- Yavuz Sultan Selim'in Dulkadiroğulları beyliğini ortadan kaldırması iki devlet arasındaki gerginliği artırmıştır. Yavuz Sultan Selim, İran Seferi'nden sonra Mısır Seferi'ne çıkmıştır. Bu seferle Yavuz Sultan Selim;
 - İslam dünyasının liderliğini ele geçirmeyi
 - Akdeniz ticaretini kontrol altına almayı hedeflemiştir.
- Yavuz Sultan Selim Mercidabık Savaşı (1516) ve Ridaniye Savaşı (1517) ile Memlûk Devleti'ne son vermiştir.
- Bu seferlerin sonucunda
 - Mısır, Suriye, Hicaz, Filistin toprakları Osmanlı Devleti kontrolüne geçmiştir.
 - Osmanlı Devleti İslam dünyasının lideri konumuna gelmiştir.
 - Halifelik kurumu Osmanlı Devleti'ne geçmiştir. Bu sayede Osmanlı Devleti teokratik bir hal almıştır.

- Kutsal emanetler İstanbul'a getirilmiştir.
- Baharat Yolu Osmanlı Devleti egemenliğine geçmiştir.

UYARI

Barahat Yolu'nun kontrolü Osmanlı Devleti'nin eline geçmesine karşın Osmanlı Devleti bu ticaret yolunda Avrupalıların Coğrafi Keşifleri gerçekleştirmesi sonucu istenilen kazancı elde edememiştir.

- Venedikliler Kıbrıs için Memlûklülere ödedikleri vergiyi Osmanlı Devleti'ne ödemeye başlamışlardır.
- Elde edilen ganimetlerle Osmanlı Devleti en zengin dönemi-ne girmiştir.
- Kıbrıs, Girit ve Rodos adaları dışında Doğu Akdeniz Osmanlı egemenliğine girmiştir.

Çıkış Soru 3

Osmanlı Devleti; 1517'de Mısır ve Suriye'yi topraklarına katmış, Mekke ve Medine gibi İslam dünyasının kutsal şehirlerine de hâkim olmuştur.

Aşağıdakilerden hangisinin, Osmanlı Devleti'nin bu bölgeye yönelik politikalarından biri olduğu savunulamaz?

- A) İslam dünyasının önderi olmak
- B) Hukuk birliğini sağlamak
- C) Ticaret yollarını denetim altına almak
- D) Hac yollarının güvenliğini sağlamak
- E) Yeni vergi alanları kazanmak

2014 YGS

Çıkış Soru Cevapları

- 1. E 2. C 3. B

1. İstanbul'un fethinden önce Grandük Notaras "İstanbul'da Kardinal kûlahını görmektense, Osmanlı'nın sarığını görmeyi tercih ederim." demiştir.

Sadece bu bilgi dikkate alındığında aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Hristiyan dünyasında iç rekabetin yaşandığına
- B) Ortodokslarla, Katoliklerin anlaşamadıklarına
- C) Osmanlı Devleti'nde inanç serbestliğinin var olduğuna
- D) Hristiyan dünyasında birlik olmadığına
- E) Hristiyan dünyasında yeni mezheplerin ortaya çıktığına

2. Aşağıdakilerden hangisi Fatih Sultan Mehmet'in Anadolu'da siyasi birliği sağlama amacını gerçekleştirme-ye yönelik ortaya çıkan gelişmelerden biri değildir?

- A) Karamanoğullarından Konya ve Karaman'ın alınması
- B) Kırım topraklarının Osmanlı'ya bağlanması
- C) Cenevizlilerden Amasra'nın alınması
- D) Trabzon-Rum İmparatorluğu'na son verilmesi
- E) İsfendiyaroğulları'ndan Sinop'un alınması

3. II. Beyazıt Dönemi'nde isyan eden Cem Sultan önce Rodos şövalyelerine ardından Fransa ve Papalığa sığınmıştır.

Bu duruma göre;

- I. iç sorunun dış soruna dönüştüğü,
- II. fetih hareketlerinin tamamen durduğu,
- III. Anadolu'nun işgale uğradığı

yorumlarından hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) I, II ve III

4. Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'u fethinden sonra devletin merkezi buraya taşınmış, bir süre sonra padişahların oturdukları ve devlet işlerini yürüttükleri Topkapı Sarayı inşa edilmiştir. Şehre gelen yollar ve köprüler tamir olunmuş, Kapalıçarşı'nın çekirdeği olan Büyük Bedesten'in inşasına başlanmıştır. Bunların dışında imarethane, çeşme, han, hamam, cami, medrese gibi tesisler yapılmıştır. Ayrıca İstanbul'a Anadolu'dan Türkmenler getirilerek iskân ettirilmiştir.

Bu bilgilere bakılarak İstanbul'un fethinin sonuçlarıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) İmar faaliyetlerinde bulunulmuştur.
- B) Devletin kurumsallaşmasına katkı sağlamıştır.
- C) Türk İslam şehrine dönüştürülmüştür.
- D) Şehirde etnik ve dini birlik sağlanmıştır.
- E) İdari merkez olarak kullanılmıştır.

5. İstanbul'un fethinin sonucunda;

- I. ticaret yollarının Türklerin kontrolüne geçmesi,
- II. Bizanslı bilginlerin İtalya'ya gitmesi,
- III. barutun yıkım gücünün anlaşılması

gelişmelerinden hangilerinin Avrupa'yı ekonomik, siyasi ve kültürel açıdan etkilediği savunulabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

6. İstanbul'un fethinin sonucunda İstanbul'dan İtalya'ya giden Bizanslı bilginler Rönesans Hareketlerine öncülük etmişlerdir.

Aşağıdakilerden hangisi bu değişimin neden olduğu gelişmeler arasında gösterilmez?

- A) Hümanizma hareketlerinin başlaması
- B) Kültürel hayatın canlanması
- C) Bilginin dine değil, akla dayandırılması
- D) Kilisenin gücünü tamamen yitirmesi
- E) Toplumdaki okuryazar sayısının artması

7. Mısır Seferi'nin ardından Osmanlı padişahları halifelik unvanını kullanarak İslam dünyasının liderliğine soyunmuşlardır.

Bu durum Osmanlı yönetiminde;

- I. teokrasi,
- II. oligarşi,
- III. monarşi

anlayışlarından hangilerinin güçlenmesinde etkili olmuştur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) II ve III

8. II. Murat'ın vefatından sonra 1451'de tahta çıkan II. Mehmet, padişahlığının ikinci yılında İstanbul'un fethi için hazırlıklara başlamıştır. İlk olarak Karamanoğulları ile anlaşılan II.Mehmet, Anadolu Hisarı'nın karşısına Rumeli Hisarı'nı (Boğazkesen) yaptırmıştır.

Bu bilgilere göre II.Mehmet'in izlediği politikalarla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Ülkesinin sınırlarını genişletmeye çalıştığı
- B) Bizans'a Karadeniz'den gelebilecek yardımları engellemeyi amaçladığı
- C) Osmanlı askerlerinin Rumeli'ye geçişini kolaylaştırmak istediği
- D) Anadolu'da güvenliği sağladığı
- E) Türk siyasi birliği politikasından vazgeçtiği

9. Fatih Dönemi yapılan fetih çalışmalarının;

- I. Anadolu'da siyasi birliği sağlamak,
- II. Balkanları egemenlik altına almak,
- III. Karadeniz'i Türk gölü haline getirmek,

amaçlarından hangilerine yönelik olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

10. Fatih Sultan Mehmet Dönemi'nde;

- Amasra, Sinop, Trabzon ve Kırım fethedilmiştir.
- Batı'da Sırbistan, Mora Yarımadası, Eflak, Bosna, Boğdan, Arnavutluk ve Otranto'da Osmanlı hâkimiyeti sağlanmıştır.
- Akkoyunlularla Otlukbeli Savaşı yapılmıştır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisinin yapılan bu fetihlerin sonuçlarına bağlı olarak görülen durumlardan biri olduğu söylenemez?

- A) Karadeniz, Türk gölü hâline getirilmiştir.
- B) Anadolu hakimiyeti güçlenmiştir.
- C) İslam dünyasının liderliği ele geçirilmiştir.
- D) Doğu Anadolu topraklarının güvenliği sağlanmıştır.
- E) Balkan hakimiyeti güçlenmiştir.

11. Yavuz Sultan Selim, Doğu Seferi sırasında Osmanlılara karşı düşmanca tavır alan ve Şah İsmail ile iş birliği içinde olan Dulkadiroğulları üzerine yürümüştür. Memlûk sultanına bağlı olan Dulkadir Beyi Alaüddöve, Turnadağ Savaşı ile bozguna uğratılmıştır. Böylece Dulkadiroğulları toprakları Osmanlı yönetimine geçmiştir.

Bu zaferin Osmanlı Devleti'ne kazanımı olarak aşağıdakilerden hangisi gösterilebilir?

- A) Devletin teokratik özelliğinin güçlenmesi
- B) Anadolu Türk siyasi birliğinin sağlanması
- C) Şii sorununun çözülmesi
- D) Baharat ticaret yolu denetiminin sağlanması
- E) Venediklilerin Kıbrıs için ödedikleri verginin Osmanlı'ya geçmesi

12. Fatih Sultan Mehmet Dönemi'ne ait aşağıdaki gelişmelerden hangisin Anadolu hakimiyetinin güçlenmesine doğrudan katkı sağladığı söylenemez?

- A) Karamanoğullarının itaat altına alınması
- B) Trabzon Rum İmparatorluğu'na son verilmesi
- C) Cenevizlilerden Amasra'nın alınması
- D) Kırım'ın fethedilmesi
- E) Akkoyunlularla Otlukbeli Savaşı'nın yapılması

1.

İstanbul kuşatmasını gösteren bir haritaya göre;

- I. Şehir hem karadan hem de denizden kuşatılmıştır.
- II. Osmanlılar kuşatma için toplar döktürmüştür.
- III. Bizans Haliç'in güvenliğini sağlamıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

2. Aşağıda Yavuz Sultan Selim Dönemi Osmanlı Devleti sınırlarını gösteren bir harita ve yapılan savaşlar verilmiştir.

Bu haritaya bakılarak aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Kuzey Afrika'nın fethine başlandığına
- B) Doğu ağırlıklı fetih siyaseti izlendiğine
- C) Gaza ve cihat anlayışının benimsendiğine
- D) Kutsal toprakların hakimiyet altına alındığına
- E) Devletin üç kıtada egemenlik kurduğuna

3. Aşağıda Fatih Sultan Mehmet ve II. Bayezid Dönemi Osmanlı Devleti sınırlarını gösteren bir harita verilmiştir.

Bu haritaya bakılarak,

- I. devletin Anadolu dışında hakimiyet kurmakta zorlandığı,
- II. Anadolu'da Türk İslam devletleri ile komşu olduğu,
- III. Kırım'da Osmanlı hakimiyetinin sağlandığı

yorumlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) II ve III E) I, II ve III

4. Aşağıda 1452'de Osmanlı Devleti'nin sınırlarını gösteren bir harita verilmiştir.

Bu haritaya bakıldığında İstanbul'un fethinin Osmanlı Devleti'ne katkıları arasında,

- I. Anadolu ve Rumeli toprak bütünlüğünün sağlanması,
- II. deniz yollarındaki egemenliğin güçlenmesi,
- III. haçlı ittifaklarının parçalanması

durumlarından hangileri gösterilebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

1. Cem Sultan Olayı nedeniyle Avrupa'da, İstanbul'u geri alma yolunda ortaya çıkan umutlar, Sultan Bayezid'i dikkatli ve barışçı bir siyaset takip etmek zorunda bırakmıştır.

Buna göre Cem Sultan Olayı'nın,

- I. batı siyasetinde diplomasiinin etkin kullanılması,
- II. devletin pasif bir fetih politikası takip etmesi,
- III. kapitülasyonların sürekli hale gelmesi

durumlarından hangileri üzerinde etkili olduğu söylenbilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

2. İstanbul'un Fethi ile Fatih unvanını alan Sultan II. Mehmet, kendisini Roma İmparatorluğu'nun tek varisi sayarak "Kayser-i Rum" (Roma Kayseri) unvanını da kullanmıştır. Ayrıca fethle birlikte Fatih, "Sultan'ul-Berreyn ve Hakan'ul-Bahreyn" (İki kıta ile iki denizin hâkimi) olarak anılmaya başlanmıştır.

II.Mehmet'in bu unvanları kullanması aşağıdakilerden hangisiyle ilişkilendirilemez?

- A) Sınırların genişlemesi
- B) Mutlak iktidarının güçlenmesi
- C) Cihanşümul bir siyaset izlenmesi
- D) Türk İslam dünyasında itibar kazanması
- E) İslam dünyasındaki ayrılıkların son erdirilmesi

3. Fatih Sultan Mehmet İstanbul'un fethinden sonra doğuda ve batıda yeni fetih hareketlerine girmiştir.

Bu dönem görülen aşağıdaki gelişmelerden hangisinin batıda gerçekleştiği söylenemez?

- A) Venedik ile savaş yapılması
- B) Mora'nın alınması
- C) Sırbistan seferine çıkılması
- D) Otlukbeli Savaşı'nın yapılması
- E) Arnavutluk'un fethedilmesi

4. Bizans imparatorluğu Osmanlı Devleti'ne karşı,

- beylikler,
- şehzadeler,
- Haçlılar,

unsurlarını kışkırtarak Osmanlı Devleti'ni zor durumda bırakmaya çalışmıştır.

Buna göre Bizans'ın izlediği politikalarla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Siyasi varlığını korumaya çalışmıştır.
- B) Osmanlı Devleti'nde veraset sisteminden yararlanmak istemiştir.
- C) Osmanlı Devleti'nin iç meselelerine karışmıştır.
- D) Anadolu'da Osmanlı Devleti'nin otoritesini sarsmaya çalışmıştır.
- E) Halifelik makamının nüfuzunu kullanmak istemiştir.

- 5.

XVI. yüzyıla ait Osmanlı Devleti'nin sınırlarını gösteren bu haritaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Orta Avrupa'ya kadar ulaşılmıştır.
- B) Anadolu'da siyasi birlik kesin olarak sağlanmıştır.
- C) Güçlü devletlere komşu olunmuştur.
- D) Bizans İmparatorluğu yıkılmıştır.
- E) Karadeniz'in büyük bir bölümüne hakim olunmuştur.

GÜCÜNÜN ZİRVESİNDE OSMANLI

- Osmanlı Devleti'nin onuncu padişahı olan Kanuni Sultan Süleyman, en uzun süre tahtta kalan padişah olmuştur.
- Yaşadığı çağda Avrupa'da "Muhteşem" ve "Büyük Türk" olarak adlandırılan Kanuni Sultan Süleyman kırk altı yıllık iktidarı Osmanlı Devleti'nin en ihtişamlı dönemi olmuştur.
- Osmanlı Devleti'nde adaletten taviz vermemesi ve toplum yapısına dair kanunlar çıkarması nedeniyle "Kanuni" unvanını almıştır.

I. XVI. Yüzyıl Avrupası

- Bu dönemde Avrupa'da Coğrafi Keşifler ve Rönesans'ın etkisiyle kalkınma planları yapılırken Reform Hareketlerinin etkisiyle dinsel çatışmalar yaşanmaktaydı.
- İngiltere ve Fransa Yüzyıl Savaşlarının etkisiyle eski güçlerini kaybetmişlerdir.
- Portekizliler Coğrafi Keşiflerin etkisiyle Hindistan'ın denetiminde olan Baharat Yolu'nun denetimini ele geçirmişlerdir.
- Roma-Germen İmparatoru Şarlken'in Avrupa'da bir takım akrabalık bağları kurarak Balkanlarda Osmanlı aleyhinde genişleme politikası takip etmiştir.

II. Batıdaki Gelişmeler

Kanuni Sultan Süleyman Dönemi'nde Osmanlı Devleti doğu ve batıda yeni cepheler açarak savaşlar yapmıştır. Bu dönemde en büyük savaşları Batı'da Kutsal Roma Cermen İmparatorluğuyla yapmıştır. Kanuni Sultan Süleyman'ın Avrupa'da ortaya çıkan haçlı ittifaklarını parçalayıp Fransa'yı yanına çekmek en büyük hedefi olmuştur.

1. Osmanlı- Macaristan İlişkileri

Kanuni Sultan Süleyman tahta çıktığı zaman batıdaki en büyük rakibi Kutsal Roma Germen İmparatoru Şarlken ve Avusturya Kralı olan kardeşi Ferdinand'dır.

2. Belgrad'ın Fethi (1521)

Macar Kralı Layos'un Osmanlı Devleti'ne ödemesi gereken vergiyi ödememesi, kendisine gönderilen elçiyi öldürmesi üzerine Kanuni, karadan ve Tuna Nehri üzerinden gönderdiği kuvvetlerle Belgrad'ı fethetmiştir.

3. Mohaç Meydan Savaşı (1526)

- Belgrad'ın fethi ile Osmanlı Avusturya ilişkilerinin gerginleşmesi
 - Fransıya'yı esarettten kurtarmak
 - Hristiyan birliğini parçalamak
- savaşın çıkmasında etkili olmuştur.

Mohaç Ovası'nda yapılan savaşta Osmanlı Devleti iki saat gibi kısa bir sürede Türk tarihinin en büyük zaferlerinden birisini kazanmıştır. Macar Kralı Layos bu savaş sırasında hayatını kaybetmiştir.

a. Mohaç Meydan Savaşı'nın Sonuçları

- Layos'un ölümü üzerine Osmanlı Devleti Macar tahtına Yanoş'u atamıştır. Böylelikle Macaristan krallığı Osmanlı Devleti'ne bağlı hale gelmiştir.
- Fransa Kralı I. Fransıya Alman İmparatoru Şarlken'in bas-kısından kurtarılmış, bu durum Osmanlı Fransız ilişkilerini geliştirmiştir.
- Osmanlı Devleti'nin Orta Avrupa egemenliği güçlenmiştir.

4. I. Viyana Kuşatması (1529)

Avusturya Kralı Ferdinand akrabalık ilişkilerini bahane ederek Macaristan tahtında hak iddia edip Yanoş'un krallığını tanımamıştır. Ferdinand'ın Budin'i işgal etmesi üzerine Yanoş Osmanlı Devleti'nden yardım istemiştir. Gerekli hazırlıkları yapmadan yola çıkan Osmanlı Devleti Avusturya karşısında başarılı olamamıştır.

5. Alman Seferi (1532)

Osmanlı ordusunun Viyana'dan çekilmesinin ardından Şarlken'den destek alan Ferdinand, Budin'i tekrar işgal etmiştir. Bu

durum üzerine tekrar sefere çıkan Kanuni Sultan Süleyman Avusturya ve Almanya'yı savaşa zorlamaya çalıştıysa da her iki devlet de Osmanlı Devleti'nin karşısına çıkmaya cesaret edememiştir. Bu olay üzerine Ferdinand Osmanlı Devleti ile 1533 yılında İstanbul Antlaşması'nı imzalamıştır.

6. İstanbul Antlaşması (1533)

- Avusturya kralı protokol bakımından Osmanlı sadrazamına denk olacaktır.
- Avusturya, Macaristan'ın iç işlerine karışmayacaktır.
- Avusturya her yıl Osmanlı Devleti'ne vergi ödeyecektir.

UYARI

Osmanlı Devleti bu antlaşma ile Avusturya'ya üstünlüğünü kabul ettirerek Avusturya üzerinde yaptırım gücünü artırmıştır.

7. Macaristan'ın Osmanlı Topraklarına Katılması

Avusturya Kralı Ferdinand, Macaristan tahtına Yanoş'tan sonra çıkan Sigismund'un hükümdarlığını tanımayarak Macaristan'ı tekrar işgal etmiştir. Bu olay üzerine Kanuni Sultan Süleyman Macaristan seferine çıkarak Macaristan'ı;

- Kuzey Macaristan vergi vermek şartıyla Avusturya'ya bırakmıştır.
- Orta Macaristan Erdel adı altında Osmanlı Devleti'ne bağlanmıştır.
- Güney Macaristan Budin eyaleti olarak doğrudan Osmanlı Devleti'ne bağlanmıştır.

8. Zigetvar Seferi (1566)

Kanuni Sultan Süleyman'ın son seferi olan Zigetvar Seferi sonucunda Zigetvar Kalesi alınmıştır. Kanuni Sultan Süleyman bu sefer sırasında vefat etmiştir.

Çıkmış Soru 1 (2010 YGS)

İstanbul Antlaşması'nda Avusturya İmparatoru'nun Osmanlı sadrazamıyla protokol bakımından denk sayılması ve Avusturya İmparatoru'nun barışı bozmadıkça antlaşmanın yürürlükte kalması kabul edilmiştir.

Bu duruma göre Osmanlı Devleti'yle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Barış süresinin Avusturya'nın davranışına bağlı olduğu
- B) Sadrazamla padişahın yetkilerinin eşit olduğu
- C) Avusturya üzerinde üstünlük kurduğu
- D) Güçlü bir devlet olduğu
- E) Savaştan galip çıktığı

2012 YGS

III. Osmanlı - Safevi İlişkileri

Osmanlı Devleti ile İran ilişkileri Yavuz Sultan Selim döneminde şiiilik propagandasından dolayı bozulmuştur. Şah İsmail'in yerine geçen Şah Tahmasb döneminde de Safevi politikası değişmemiş, Osmanlı-Avusturya Savaşlarını fırsat bilen İran, Osmanlı Devleti'ne saldırmıştır.

Kanuni Sultan Süleyman İran üzerine Irakeyn Seferi (1534-1535); İran (Tebriz) Seferi (1548); Nahçıvan Seferi (1553) olmak üzere üç büyük sefer düzenleyerek Bağdat, Karabağ, Revan ve Nahçıvan'ı Osmanlı topraklarına katmıştır. Bu durum üzerine İran barış istemek zorunda kalmıştır.

a. Amasya Antlaşması (1555)

İran; Bağdat, Karabağ, Revan ve Nahçıvan'ın Osmanlı Devleti'ne ait olduğunu kabul etmiştir.

UYARI

Amasya Antlaşması İran ile Osmanlı Devleti arasında yapılan ilk resmi antlaşmadır.

OSMANLI'NIN GÜCÜ VE STRATEJİK RAKİPLERİ - KARALARIN VE DENİZLERİN HAKİMİ**I. Osmanlılar Akdeniz'de**

Osmanlı Devleti XVI. yüzyıldan itibaren denizlerde güçlü bir devlet haline gelmeye başlamıştır. Osmanlı Devleti Akdeniz ve Avrupa üzerinde hakimiyet kurmak isteyince karşısında Venedik, Ceneviz, İspanya ve Portekiz gibi güçlü donanmalara sahip devletlerle karşı karşıya gelmiştir. II. Beyazıt Dönemi'nde Karadeniz'de Kili ve Akkerman; Akdeniz'de Modon, Koron, Navarin İnebahtı adaları fethedilmiştir. Endülüs Müslümanlarına yardım yapılmıştır. Kanuni Sultan Süleyman döneminde en ihtişamlı dönemini yaşayan Osmanlı donanması Akdeniz'i kontrol altına alarak Portekizlilere karşı Hint Okyanusu'nda Hint Deniz Seferlerini düzenlemiştir.

1. Rodos'un Fethi (1521)

Rodos Adası'nda yaşayan Sen Jan Şövalyeleri Mısır, Suriye ve Anadolu arasındaki deniz ulaşımını sürekli engellemiş, Osmanlı deniz ticaretine zarar vermiştir. Kanuni Sultan Süleyman'ın Rodos'u fethi üzerine Rodos Türk sancağı haline gelmiştir.

UYARI

Rodos'un fethi ile Ege ve Akdeniz'deki Osmanlı egemenliği güçlenmiş Mısır, Suriye ve Anadolu sahillerinin güvenliği sağlanmıştır.

2. Cezayir'in Osmanlı Devleti'ne Katılması (1533)

Akdeniz'de Osmanlı Devleti'nin hizmetinde görev yapan denizciler dışında kendi başına hareket eden denizciler de bulunmaktaydı. Bunların başında Barbaros Hayrettin Paşa ve kardeşleri gelmekteydi. Barbaros Hayrettin Paşa Cezayir'i İspanya egemenliğinden kurtararak burada kendisine bağlı bir yönetim kurmuştur. Kanuni Sultan Süleyman Barbaros Hayrettin Paşa'ya kaptanı deryalık vererek Cezayir'i Osmanlı Devleti'ne bağlamıştır.

3. Preveze Deniz Savaşı (1538)

Barbaros Hayrettin Paşa'nın Osmanlı Devleti hizmetine girmesi üzerine Akdeniz'de Osmanlı egemenliği güçlenmiştir. Bu durumdan rahatsız olan Haçlılar Andrea Doria komutasında bir Haçlı donanmasıyla Osmanlı Devleti'ni Akdeniz'den çıkarmaya çalışmışlardır. Preveze körfezinde yapılan savaşta Osmanlı donanması haçlıları büyük bir yenilgiye uğratmıştır.

Bu zaferin sonucunda;

- Akdeniz'de üstünlük tamamen Türklerin eline geçmiştir.
- Mora ve Dalmaçya kıyılarındaki bazı kaleler Osmanlı Devleti'nin eline geçmiştir.

UYARI

Preveze Zaferi her yıl "Donanma Günü" olarak kutlanmaktadır. (27 Eylül)

4. Trablusgarp'ın Fethi (1551)

Sen Jan şövalyeleri Rodos'un ardından Trablusgarp'a yerleşmişlerdir. Kanuni Sultan Süleyman, Kaptanıderya Sinan Paşa ile Turgut Reis'i Trablusgarp'ı almakla görevlendirdi. Yapılan sefer sonucunda Trablusgarp fethedildi. Turgut Reis bölgenin beylerbeyi olmuştur.

5. Cerbe Deniz Savaşı (1560)

Haçlıların Osmanlıları Kuzey Afrika'dan atmak istemeleri üzerine Turgut Reis, İspanyolların elinde bulunan Cerbe Adası'nı Piyale Paşa'nın yardımlarıyla almıştır.

UYARI

Cerbe Deniz Savaşı Preveze'den sonra Akdeniz'de kazanılan ikinci büyük zaferlerdir. Bu zaferle Osmanlı Devleti Kuzey Afrika kıyılarının güvenliğini sağlamıştır.

6. Malta Kuşatması (1566)

Malta'da bulunan Sen Jan şövalyelerinin Osmanlı aleyhinde faaliyetinde bulunması üzerine Malta Adası Piyale Paşa tarafından kuşatılmıştır. Turgut Reis'in kuşatma sırasında şehit edilmesi üzerine kuşatma kaldırılmıştır.

7. Sakız Adası'nın Fethi

Cenevizlilerin elinde bulunan Sakız Adası'nın Piyale Paşa tarafından fethedilmesiyle Ege kıyıları ve Boğazların güvenliği sağlanmıştır.

Örnek 1

Osmanlı Devleti Ortodoks ve Protestan Hristiyanların dışında, Kuzey Afrika'daki Müslümanların da uzun yıllar koruyuculuğunu üstlenmiştir. Bölge halkını başta İspanya ve Portekiz olmak üzere, sonraki dönemlerde İngiltere, Fransa ve Hollanda gibi ülkelerin baskılarından korumuştur.

Buna göre Osmanlı Devleti ile ilgili,

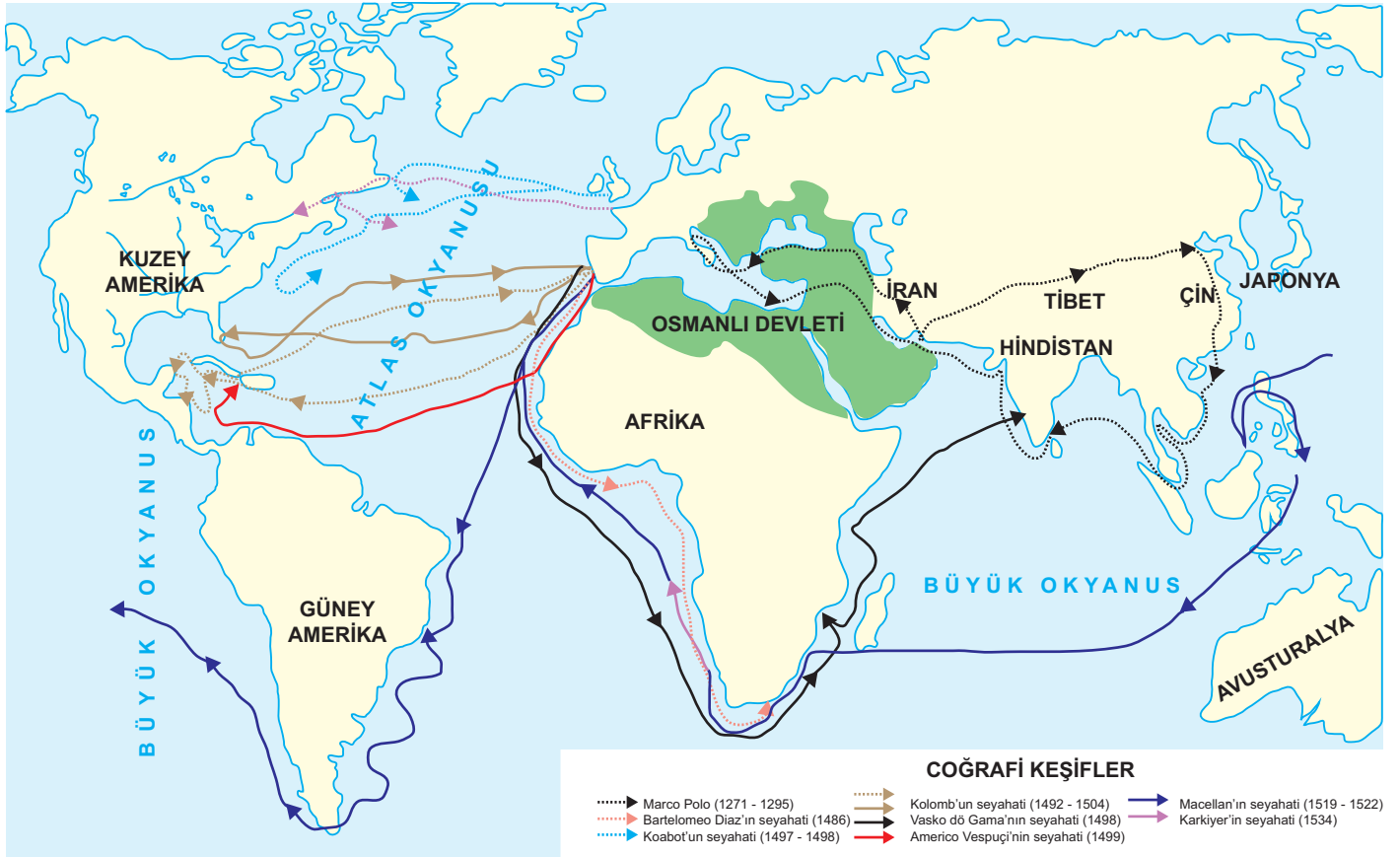
- I. sınırları dışında gücünü ve otoritesini hissettirdiği,
- II. istimalet politikasını benimsediği,
- III. Hristiyan dünyasındaki sorunları çözdüğü

Yorumlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

II. Coğrafi Keşifler

Avrupalı denizciler XV. yüzyılın sonlarına doğru Coğrafi Keşifleri başlatmışlardır. Pusula, haritacılık ve gemicilik sanatının gelişmesi sonucunda Avrupalı denizcilerin cesaretleri artmıştır. Avrupa'nın büyük bir sefaletin içinde olması nedeniyle doğunun zenginliklerini veya yeni zengin bölgeleri keşfetme amacıyla yola çıkan Portekizli ve İspanyol denizcilere daha sonraki dönemlerde İngiliz, Fransız ve Hollandalı gemiciler de katılmıştır. Ümit Burnu'nu bulan Bartemi Diaz'ı takip eden Vasko da Gama

Hindistan Yolu'nu keşfetmiştir. Sürekli batıya giden Macellan ve ikinci kaptan Del Kano ilk dünya turunu gerçekleştirmişlerdir. Bu yolculuk aynı zamanda dünyanın yuvarlak olduğunu da ispatlamıştır. Kristof Kolomb'un başlattığı Amerika yolculuğunda kullandığı yolu kullanan Amerikan Vespucci Güney Amerika sahillerine ulaşarak buranın yeni bir kıta olduğunu ortaya koymuştur.

Bu keşiflerin sonucunda;

- Yeni kıtalar ve bölgeler bulundu.
- Avrupa Amerikan gümüşünün etkisiyle zenginleşti.
- Avrupa'da ortaya çıkan Mesen sınıfı Rönesans hareketlerini tetikledi.
- Okyanus kenarındaki limanlar önem kazandı.

Kavram Bilgisi

Merkantilizm: Avrupa'da Coğrafi Keşiflerin ardından ortaya çıkan yeni ekonomik modeldir. Temeli değerli madenlerin çokluğuna dayanan bu sistemde ihracat artırılırken ithalat kısıtlandı.

III. Hint Deniz Seferleri

Coğrafi Keşiflere karşı bir önlem niteliği taşıyan Hint Deniz Seferleri'nin başlamasında;

- Coğrafi Keşiflerin sonucunda Hint ticaret yolunu kontrol altına alan Portekizlilerin Müslümanlara baskı yapması
- Gücerat Sultanlığı'nın Osmanlı'dan yardım istemesi
- Osmanlı'nın Hint ticaret yolunu açmak ve denetim altına almak istemesi

Osmanlı Devleti Hindistan'a düzenlediği dört seferden istediği sonucu elde edememiştir.

Bu seferlerin sonucunda;

- Arap Yarımadası; Yemen, Sudan ve Habeşistan'ın bir bölümü Osmanlı Devleti'nin eline geçmiştir.
- Kızıldeniz ve Basra Körfezi'nde Osmanlı denetimi sağlanmıştır.
- Hindistan'daki Portekiz egemenliği engellenememiştir.

Kanuni Sultan Süleyman Dönemi'nde Akdeniz üstünlüğü önemli ölçüde sağlanmıştır. Kanuni Sultan Süleyman'dan sonra Akdeniz üstünlüğü 1571 yılında Kıbrıs'ın fethi ile daha da güçlü hale gelmiştir. Kıbrıs'ın fethi üzerine Haçlılar kısa sürede bir ittifak içine girerek 1571 yılında İnebahtı'nda Osmanlı donanmasını yakmışlardır.

Not

Osmanlı Devleti 1574 yılında İspanyolların elindeki Tunus'u fethetmiştir. 1576'da Fas'ı himaye altına almıştır.

IV. Fransa'ya Kapitülasyon Tanınması

Osmanlı Devleti XVI. yüzyılda Avrupa'da geniş tabanlı Haçlı ittifaklarıyla karşı karşıya kalmıştır. Bu ittifaklar Osmanlı Devleti'nin genişlemesini engellediği gibi sınır ihlallerine neden olmaktadır. 1526 Mohaç Meydan Savaşı'nın ardından gelişen Osmanlı Fransız ilişkileri çerçevesinde Osmanlı Devleti Fransa'ya kapitülasyon hakkı tanımıştır.

Bu ayrıcalıklara göre,

- Fransız tüccarlar düşük gümrük vergisiyle Osmanlı kara sularında ticaret yapabilecek
- Osmanlı ülkesinde ölen Fransızların malları varislerine verilecek.
- Fransızlar kendi aralarındaki davalara bakabilecek
- Kapitülasyonlar antlaşmayı imzalayan hükümdarlar döneminde geçerli olacak. Bu durum kapitülasyonların ileride doğurabileceği olumsuzlukları gidermeye yöneliktir.

Osmanlı Devleti'nin Kapitülasyon Siyaseti

Kapitülasyon; Hristiyan devletlere dostluk ve sadakat sözü vermeleri şartıyla Osmanlı Devleti'nde ticari faaliyetlerini gerçekleştirmek amacıyla verilen imtiyazlardır.

- Osmanlı Devleti'nin kapitülasyon siyaseti, mali ve siyasi amaçlar taşımıştır.
- Mali amaç, topraklarından transit geçen ve ülkeden ihraç edilen mallardan vergi alarak hazineye gelir sağlamaktır.
- Siyasi amaç ise Osmanlıların kendi emniyet ve çıkarlarını koruma gayesiyle Batı devletlerine imtiyaz vererek müttefik edinmek ve böylece Haçlı birliğini parçalamaktır.
- 1352'de ilk imtiyazlar Ceneviz Cumhuriyeti'ne tanındı.
- İlk kapitülasyonlar ise 1569 tarihinde Fransa'ya verilmiştir.

Örnek 2

Osmanlı Devleti'nin "İmtiyaz-ı Mahsusa", Fransızların "kapitülasyon" dedikleri ayrıcalıklara göre;

- Fransa, Akdeniz'de düşük gümrük vergisi ödeyerek serbestçe ticaret yapabilecektir.
- Fransızlara ait ticari ve hukuki davalara İstanbul'a gönderilen bir yargıç bakacaktır.
- Antlaşma her iki hükümdarın hayatta kaldığı sürece geçerli olacaktır.

Bu bilgilere bakılarak,

I.iki ülke arasında ticari ilişkilerin geliştiği,

II.antlaşmanın etkilerinin sınırlı olduğu,

III.Osmanlı Devleti'nde şeri hukukun terk edildiği

yorumlarından hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

Çıkmış Soru Cevapları

1. B

Örnek Cevapları

1. C 2. C

1. ve 2. soruları tablo ve metne göre cevaplayınız.

DÜNYA GÜCÜ OSMANLI

XVI. yüzyılda Osmanlı Devleti, Anadolu ve Balkanlar'da Doğu Roma İmparatorluğu'nu ihya ederek Batı'ya karşı bölge halkını temsil ediyordu. Orta Avrupa, Orta Doğu, Arabistan ve Güney Akdeniz'e yayılan Osmanlı Devleti, bir dünya gücü hâline geldi. Din farkı gözetmeden yerel istismlara karşı köylüsünü hakıyla koruyan Osmanlılar, Protestan ayaklanmaları döneminde Almanya'da bazı yazarlar tarafından övgüyle anılıyordu. Osmanlı Devleti, Hint denizlerinde Portekiz'e karşı Gucerat'ı, Endonezya'da Ace Sultanlığı'nı himaye ediyordu. Akdeniz'de 1538-1571 döneminde hâkim birinci deniz gücü hâline gelen Osmanlılar, İspanya'nın Ceza-yir ve Tunus'ta yerleşme girişimlerini önliyordu. Orta Çağ Avrupası'nda papalık ve imparatorluk baskısını kıran genç millî devletler Fransa, İngiltere ve Hollanda'yı himaye girişiminde bulunuyor, Protestanlığı teşvik ediyordu. Her bakımdan Osmanlı, Kanuni Dönemi'nde bir dünya gücü durumundaydı.

1. Osmanlı Devleti'nin XVI. yüzyılda izlediği bu dış politika-ya göre;

- I. dünya siyasetine yön verdiği,
- II. Müslümanların koruyuculuğunu üstlendiği,
- III. Avrupa'daki çatışmalardan yararlandığı

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

2. Osmanlı Devleti'nin uyguladığı bu politikanın uzun vadede Osmanlı Devleti için etkileri arasında aşağıdaki-lerden hangisi gösterilemez?

- A) Saygınlığının artması
- B) Sınırlarının genişlemesi
- C) Halkın desteğinin alınması
- D) Teokratik özellik kazanması
- E) Siyasi gücünün artması

3. Kanuni Sultan Süleyman, yaşadığı çağda Avrupa'da ; "Muhteşem" veya "Büyük Türk" olarak isimlendirilmiştir. I. Süleyman için günümüzde kullanılan "Kanuni" sıfatını, ilk defa XVIII. yüzyılda Rumen tarihçi Dimitrie Cantemir kullanmıştır. XIX. yüzyıl Osmanlı kaynaklarında, adalet alanında taviz vermemesi ve özellikle devletle toplum yapısına dair kanunları uygulamaya koyması nedeniyle I. Süleyman için "Kanuni" unvanı kullanılmaya başlanmıştır.

Bu bilgilere bakılarak Kanuni Sultan Süleyman ile ilgili,

- I. yaşadığı çağda iz bıraktığı,
- II. aldığı unvanlarda icraatlarının etkili olduğu,
- III. değerinin öldükten sonra anlaşıldığı

yorumlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

4. Osmanlı Devleti'nin İran üzerine sefer düzenlemesinde Şah İsmail'in yerine geçen Şah Tahmasb'ın Osmanlı topraklarına saldırması ve Avusturya ile ittifak kurması etkili olmuştur. Kanuni'nin İran'a düzenlediği dört büyük sefer sonucunda Bağdat, Revan, Karabağ, Nahçıvan ele geçirilmiş ve İran barış istemek zorunda kalmıştır. Osmanlı Devleti ile İran arasında ilk resmi antlaşma olan 1555 Amasya Antlaşması imzalanmış, bu antlaşmaya göre Osmanlı'nın ele geçirdiği yerlerin Osmanlı'da kalması kararlaştırılmıştır.

Bu bilgilere bakılarak Osmanlı-İran ilişkileriyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Osmanlı Devleti'nin doğuda en geniş sınırlara ulaştığı
- B) Askeri mücadelelerin diplomatik ilişkilere ortam hazırladığı
- C) Osmanlı Devleti'nin seferden toprak kazanarak döndüğü
- D) İran'ın yayılcı politika izlediği
- E) Osmanlı Devleti'nin doğu sınırlarını bir süreliğine güvence altına aldığı

5. Mohaç Savaşı'ndan Budin'i doğrudan doğruya Osmanlı idaresine bağlamayan Kanuni, Osmanlı hâkimiyetini kabul eden Zapolya'yı Macar kralı olarak tanımıştır. Avusturya Kralı Ferdinand'ın Osmanlı'nın Macaristan'da Budin'e atadığı Zapolya'yı Budin'den çıkararak Macaristan'da hak iddia etmesi üzerine Kanuni sefere çıkarak Budin'i fethetmiş, Viyana'yı kuşatmıştır. Kanuni, kış mevsiminin yaklaşması ve gerekli hazırlıkların yapılmaması üzerine kuşatmayı kaldırmıştır. Avusturya Kralı Ferdinand'ın Budin'i tekrar kuşatması üzerine sefere çıkılmış, ancak Avusturya Kralı Osmanlı Devleti'nin karşısına çıkamayarak barış istemiştir. Yapılan İstanbul Antlaşması'na göre; Ferdinand, Macaristan topraklarında iddia ettiği haklardan vazgeçmiş ve Jan Zapolya'yı Osmanlı vasalı olarak tanımış, protokolde Avusturya Arşidükü Ferdinand, Osmanlı sadrazamına eşit kabul edilmiştir.

Bu bilgilere bakılarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Osmanlı Devleti'nin protokolde Avusturya'ya üstünlük sağladığına
B) Avusturya'nın Osmanlı Devleti ile askeri mücadeleden çekindiğine
C) Macaristan topraklarının bölge hakimiyeti için önemli bir konumda olduğuna
D) Osmanlı Devleti'nde iç sorunların Viyana kuşatmasında başarısızlığa neden olduğuna
E) Mohaç Savaşı sonucunda Osmanlı Devleti'nin sınırlarını genişlettiğine

6. Kapitülasyon; Hristiyan devletlere dostluk ve sadakat sözü vermeleri şartıyla Osmanlı Devleti'nde ticari faaliyetlerini gerçekleştirmek amacıyla verilen imtiyazlardır.

Buna göre XV ve XVI.yüzyıllarda Osmanlı Devletinin kapitülasyon siyasetinde,

- I. Haçlı birliğini parçalamak,
II. topraklarından geçen ve ülkeden ihraç edilen mallardan vergi alarak hazineye gelir sağlamak,
III. bazı devletlere imtiyaz vererek müttefik edinmek
amaçlarından hangilerinin benimsendiği söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

7. Fransa'da 1480 ile 1609 yılları arasında Osmanlı Devleti'yle ilgili 80'den fazla kitap yazılmıştır. İngiltere'de tüccar ve seyyahların Osmanlılarla ilgili hatıratları yayımlanmıştır. XVI. yüzyılda bir gazete ise Almanlara, Türkleri tanıtmıştır. Avrupa'da bu yüzyılda Türklerle ilgili çıkan kısa haberlerin 2460 nüshasından 100 tanesi Almanya'da çıkmıştır.

Bu bilgilere göre,

- I. Osmanlı Devleti'nin izlediği politikaların batı gündemini meşgul ettiği,
II. doğu ve batı ülkeleri arasında ilk diplomatik ilişkilerin kurulduğu,
III. Türklerin batıda merak uyandırdığı

ifadelerinden hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) I, II ve III

8. Osmanlı Devleti'nde,

- I. Amasra'nın alınması,
II. Preveze Deniz Savaşı'nın yapılması,
III. Kıbrıs'ın fethedilmesi

gelişmelerinden hangilerinin Akdeniz hakimiyetini güçlendirdiği söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) II ve III E) I, II ve III

9. Coğrafi Keşiflerin temel nedeni Akdeniz'e hâkim olan Osmanlıların Doğu ticaret yollarını kontrol altına alması nedeniyle Avrupalıların yeni ticaret yolları arayışına girmesi olmuştur.

Bu bilgi göz önüne alındığında,

- I. İstanbul'un fethedilmesi,
II. Hint Deniz Seferlerinin düzenlenmesi,
III. Memluklulara son verilerek topraklarının ele geçirilmesi

gelişmelerinden hangilerinin Coğrafi Keşiflere ortam hazırladığı söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) I, II ve III

1.

Bu haritalara bakıldığında Kanuni Sultan Süleyman Devri ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Batı yönünde sınırların genişlediğine
B) Kutsal yerlerin bu dönem ele geçirildiğine
C) Denizlerde Osmanlı egemenliğinin güçlendiğine
D) Kuzey Afrika hakimiyetinin sağlandığına
E) Devletim stratejik rakiplerinin çoğaldığına

2. Aşağıda XVI. yüzyıl başında Avrupa ve Osmanlı Devleti'nin sınırlarını gösteren bir harita verilmiştir.

Bu haritaya bakıldığında XVI.yüzyılda Osmanlı Avusturya mücadelelerinin yaşanmasında Osmanlı Devleti'nin aşağıdaki faaliyetlerinden hangisinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) Rodos'un fethedilmesi
B) Macaristan'ın Osmanlı'ya bağlanması
C) Kıbrıs'ın fethedilmesi
D) Preveze Deniz Savaşı'nın yapılması
E) Amasya Antlaşması'nın yapılması

1. Viyana Seferi'nde şehir tepelerine kurulan bezemeli gül renkli otağ ve çadırlar Viyanalıların akıl erdiremediği bir görüntüyü. Çalınan kösler ise gerginlik ve korkunun etkisini artırıyordu. Hieronimo Sempere (Hayironimo Sempir) eserinde Osmanlı ordusu için şöyle demiştir:

Müzik, haykırışlar, çığlıklar, velvele

Yolda çığlık çığlığa nasıl da heyecanlılar

Yeri, göğü ve elementleri yok eden

Çıldırılmış aslanlara benziyorlar.

Bu bilgilere bakılarak,

I. Osmanlı ordusuna karşı haçlı ittifakı arayışına girildiği

II. sefer sırasındaki faaliyetlerin Avrupalıları psikolojik olarak etkilediği,

III. Osmanlı ordusunun batıda hayranlık uyandırdığı

yorumlarından hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) II ve III E) I, II ve III

2.

Osmanlı Devleti'nde XVI.yüzyılda düzenlenen Hint Deniz Seferlerini gösteren bu haritaya bakıldığında,

- I. seferlerin farklı komutanlar tarafında yapıldığı,
II. Osmanlı Devleti'nin açık denizlere yöneldiği,
III. Osmanlı Devleti'nin seferlerden beklentisinin yüksek olduğu

yorumlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

3. **Coğrafi Keşifler," Katolik Kilisesinin birtakım öğretilerini derinden sarstı" diyen bir kişinin bu görüşüne keşiflerin öncelikle aşağıdaki sonuçlarından hangisini kanıt olarak göstermesi beklenir?**

- A) Dünyanın yuvarlak olduğunun anlaşılması
B) İpek ve Baharat yollarının önemini kaybetmesi
C) Sömürge imparatorlukları kurulması
D) Yeni ırkların öğrenilmesi
E) Değerli madenlerin ele geçirilmesi

4. Osmanlı-İspanya rekabetinde en önemli konulardan biri Tunus olmuştur. XVI. yüzyılda Tunus, Osmanlılar için Kuzey Afrika'daki en önemli eyaleti olan Cezayir'le karasal bağlantıyı sağlaması ve Akdeniz ticaret yollarına hâkim bir konumda olması sebebiyle; İspanyollar için ise Kuzey Afrika'daki garnizonlarının korunması ve güney İtalya'daki topraklarının güvenliği için hayati önem arz ediyordu.

Bu bilgilere bakıldığında Osmanlı Devleti'nin Tunus'u fethinde aşağıdakilerden hangisinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) Etnik yapısı
B) Dinsel inancı
C) Yer altı kaynakları
D) Nüfus gücü
E) Jeopolitik konumu

5. Kanuni Sultan Süleyman, Avrupa'da yaşanan Reform hareketleri sürecinde Martin Luther'e ve Protestanlara destek vermiştir.

Buna göre Kanuni Sultan Süleyman ile ilgili,

- I. Avrupa'daki gelişmeleri yakından takip ettiği,
II. Reform hareketlerinin Osmanlı Devleti'ne sıçramasından endişe duyduğu,
III. Avrupa'da gelişmelerden yararlanmak istediği

yargılarından hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) I, II ve III